

Imperialistične provokacije

Zadnje dni so nekatere inozemske agencije, avstrijski časopisi in avstrijski notranji minister mnogo poročali o tako imenovanih obmejnih spopadih na jugoslovansko-avstrijski meji. S prva še dovolj jasna poročila agencije Reuter so govorila o zločinah, ki jih počenjajo obojestrane belogardistične tolpe ob obmejnem področju. Poročila večine avstrijskih časopisov so postala vedno bolj tajinstvena. Zločinsko delovanje belogardističnih tolp so nazadnje tako izkrivili, da je vse kazalo, kot da so belogardistične tolpe prihajale iz Jugoslavije in da nosi krivdo za njihove zločine pravzaprav nova Jugoslavija. Takemu načinu provokatorskega poročanja o belogardističnih tolpah je dal uradni pečat minister za notranje zadeve Helmer s svojim poročilom na vladni seji in v parlamentu. Nekoliko bolj »objektivni« zapadno-evropski listi so navsezadnje le morali upoštevati, da je svetovna javnost vsaj deloma informirana o razmerah v Jugoslaviji in so zaradi tega pisali, da gre pri teh tako imenovanih obmejnih spopadih za medsebojno borbo belogardistov in »rdečegardistov«, ki so plod uslužne novinarske domišljije.

Agencija Reuter je seveda vedno dodajala, da so angleške oblasti podvzele vse, kar je bilo v njihovih močeh, da bi našle belogardistične bandite in ustvarile na meji red in mir. Poročila o teh angleških akcijah so zelo skrivnostna, govorijo o pojačenem nadzorstvu, o tankovskih enotah, o odločni volji uničiti belogardiste in o tem, da so jih nekaj celo ujeli. Številke in imena niso navedena, ujeti belogardisti so bili postavljeni pred sodišče, baje celo obsojeni, vendar vse brez števil in imen. Z eno besedo, zgodbe na las podobne ameriškim kriminalnim romanom.

Namen teh imperialističnih provokacij je popolnoma jasen: iz Avstrije napraviti bazo za belogardistične akcije proti novi Jugoslaviji in obenem odvrgniti od sebe odgovornost pred svetovno javnostjo.

Jugoslovanska vlada je že v več notah opozorila avstrijsko vlado in angleške zasedbene oblasti na zločinski početje belogardističnih band na pomoč, ki jo dobivajo od strani angleških zasedbenih in avstrijskih oblasti belogardisti pri svojem fašističnem delu. Opozorila je, da so belogardisti dobili možnost, da so organizirali svoje tolpe v taboriščih za razseljene osebe in jih oboroževali z angleškim orožjem. Ta dejstva so splošno znana in jih ne more spraviti iz sveta nihče, najmanj pa nekaj nespretnih časopisnih poročil. Način je tudi poznan: navidezna borba med angleškimi edinci in belogardističnimi bandami je samo poskus slepenja javnosti, je samo slaba kopija propagandističnih akcij zapadnega časopisja in radia, ki so spremljale izdajalsko delovanje gorskega carja Draže Mihajlovića.

Mnenja smo, da imajo angleške in avstrijske policijske in vojaške edinice vso možnost, da napravijo takoj konec belogardističnemu zločinskemu delovanju. Zato so seveda potrebne dejanske akcije, ne pa misteriozna poročila o belogardistih.

Slovensko ljudstvo na Koroškem je že večkrat na svoji lastni koži čutilo zločinsko delovanje belogardističnih oboroženih tolp, ki so s terorjem poskušale in poskušajo zavirati narodno osvobodilno borbo koroških Slovencev. Slovensko ljudstvo na Koroškem zahteva, da se na-

V borbi za priključitev storimo vse, da si priborimo svobodo

Proslave Cirila in Metoda na Koroškem

Dan Cirila in Metoda, slovanskih svetiteljev in pobornikov proti germanizaciji je tradicionalni praznik slovenske narodne zavesti. Koroški Slovenci smo ta dan praznovali vse dotlej dokler nam tega ni prepovedal nemški nacizem. Letošnje proslave tega dne so bile v znamenju borbe za priključitev k FLRJ, ki edina lahko reši narodni obstoj koroških Slovencev.

Na predvečer tega praznika so po hribovih goreli kresovi, ob katerih je mladina prepevala partizanske pesmi in manifestirala svojo narodno zavest. V nedeljo so bila v raznih krajih Slovenske Koroške proslave s kulturnimi prireditvami, ki jih je organizirala Slovenska prosvetna zveza.

Na Ciril- in Metodovi proslavi v Škocjanu v Podjuni je govoril tajnik SPZ dr. Mirt Zwitter. V svojem govoru je očital pomen dela Cirila in Metoda, slovanskih blagovestnikov v borbi proti nemškemu potujčevalnemu pritisku. Orisal je vso nadaljno borbo, ki jo zlasti južni Slovani že stoletja vodimo proti germanizaciji, zlasti borbo na koroških tleh za obstoj slovenskega naroda na Koroškem. Pri tem se je dotaknil vloge, ki so jo v tem dogajanju odigrali predstavniki cerkve. Tovariš dr. Mirt Zwitter je obsodil početje, v katerem so tudi cerkev uporabljali za pospeševanje germanizacije. Dejal je: »Koroški Slovenci zelo spoštujemo naše ljudske duhovnike, tiste, ki so v najtežjih dneh naše borbe za obstanek delili z nami usodo borcev za narodne pravice in mučnikov, odločno pa odklanjamo vsak poiskus, da tudi cerkev izrabljajo v sovražne namene proti koroškemu Slovincem, ali pa da s prižnice sejejo razdor, ki ima namen slabiti našo odpornost in pomagati sovražniku, da bi nas lažje zatrl.«

Ob koncu je govornik pozval vse prisotne, naj globoko čuvajo in nadaljujejo svetle tradicije borbe slovenskega ljudstva za obstanek na rodni zemlji in naj zlasti v borbi za priključitev storijo vse, da si priborimo svobodo.

Iz prireditve so poslali komisiji za sestavo mirovne pogodbe na Dunaju resolucijo z zahtevo, da zasliši predstavnike koroških Slovencev in da ob sklenitvi mirovne pogodbe z Avstrijo zagotovi koroškim Slovincem združitev z brati v svobodni ljudski republiki Sloveniji, delu nove Jugoslavije. Hkrati so sprejeli in poslali medzavezniški komisiji na Dunaju protestno resolucijo, ki

pravi konec takemu zločinskemu početju, da se vsi vojni zločinci, ki se klatijo po Koroškem, izročijo sodiščem držav, kjer so zakrivali svoje zločine, da se prepove in onemogoči rekrutiranje za belogardistične tolpe v vrstah jugoslovanskih razseljenih oseb, da se prepove fašistična protijugoslovanska klevetniška kampanja in da se omogoči vsem preseljenim osebam, da se čim prej repatriirajo in začnejo z delom, ki bo koristilo interesom miru in gospodarski izgradnji.

Nedvomno je, da se tej naši zahtevi pridružujejo vsi dosledni avstrijski antifašisti in demokrati. Belogardistični zločini zadnjih dni so pokazali, kaj bi pomenilo, če bi iz Avstrije nastala

izraza ogorčenje vseh antifašistov, da glavni krvniki koroških Slovencev še vedno niso obsojeni, ali pa celo uživajo svobodo kakor dr. Steinacher. V resoluciji so zahtevali tudi preklic krivične obsodbe sekretarja POOF Karla Prušnika in njegovo izpustitev iz zapora.

Na prireditvi je sodeloval moški pevski zbor iz St. Vida, ki je ob otvoritvi zapel nekaj partizanskih in narodnih pesmi. Igralci iz St. Vida pa so nastopili z igro »Plavž«, ki je dobro uspela.

Podobne prireditve so bile na dan Cirila in Metoda tudi v drugih krajih Slovenske Koroške. Iz Loč pri Beljaku so s proslave Cirila in Metoda odposlali ko-

Zaporno področje je proti koristim slov. ljudstva

Slovensko ljudstvo zahteva ukinitve zaporne cone

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte je poslal britanski civilni upravi v Celovcu pismo, v katerem je zahteval ukinitve zapornega pasu. Pismo se glasi:

»Po poročilih celovškega radia bodo s 1. julijem avstrijske oblasti prevzele izdajanje dovolilnic za potovanja v zaporno področje, med tem ko avstrijski varnostni organi že delj časa opravljajo nadzorstvo na zaporni črti. Zaporno področje je določilo britansko vrhovno poveljstvo z odredbo britanske vojaške vlade št. 207. in je služilo samo vojaškim namenom britanske vojske. Smatramo, da s predajo uprave avstrijskim oblastem interesi britanske zasedbene sile ne zahtevajo več zaporne črte.«

Zaporna črta deli ozemlje Slovenske Koroške v dva dela. V rokah avstrijskih

Zahtevamo resno in strogo razpravo proti vsem vojnim zločincem

Skupna akcija slovenskih in avstrijskih antifašistov na Koroškem v borbi za kaznovanje nacističnih zločincev

Na pobudo OF in s sodelovanjem avstrijske Komunistične partije in Socialistične stranke se vodi na Koroškem skupna antifašistična kampanja, z zahtevo po kaznovanju Maier-Kaibitscha.

Antifašistični prebivalci občine Podkloster so poslali avstrijskim in okupacijskim organom resolucijo, v kateri pravijo med drugim:

Zaradi delovanja Maier-Kaibitscha in drugih nacističnih zločincev ima samo naša občina 65 žrtev. Za vse te žrtve obtožujemo Maier-Kaibitscha in njegove pomočnike in zahtevamo, da se jih kaz-

prednja postojanka imperializma z nalogo, da bi izzivala in motila pri delu demokratske narode vzhodne Evrope. Nekaj dni provokatorskega delovanja belogardističnih banditov je stalo Avstrijo več smrtnih žrtev. Nadaljevanje vloge, ki so jo namenili imperialisti Avstriji, bi pomenilo za Avstrijo nered, pomanjkanje, bedo in prelivanje krvi.

Zato je jasno, da se zahtevam, da se takoj končajo imperialistične provokacije na avstrijsko-jugoslovanski meji, pridružijo avstrijske demokratske množice. Obenem z belogardističnimi tolkami je potrebno odstraniti vse vzroke in korenine, iz katerih je pognala njihova aktivnost. To zahtevajo interesi miru in prijateljskega sodelovanja med narodi.

misiji za mirovno pogodbo z Avstrijo na Dunaju naslednjo resolucijo:

S proslave Cirila in Metoda v Ločah se obračamo na komisijo z zahtevo, da pri reševanju koroškega vprašanja upošteva našo voljo, ki smo se s svojo borbo in brezštevilnimi žrtvami uvrstili med zavezniške narode. Želimo, da komisija sprejme naše predstavnike, vodstvo osvobodilnega gibanja za Slovensko Koroško. Od naših zaveznikov v vojni pričakujemo priznanje naših naporov in naših žrtev za zmago demokracije, ki so bile žrtvovane zato, da bomo svobodni in združeni z matičnim slovenskim narodom v FLR Jugoslaviji.

oblasti je izrazito protislovensko in protidemokratsko orodje. Dosedaj so bila v številnih primerih dodeljena dovoljenja za gibanje v zapornem področju nacistom in inozemskim fašistom, dočim so bila slovenskim protifašistom in funkcionarjem protifašističnih organizacij odklonjena.

POOF za Slovensko Koroško kot predstavnik slovenskega ljudstva na Koroškem izraža protest proti predaji uprave nad zapornim pasom avstrijskim oblastem. Prebivalstvo tostran in onstran zapornega pasu je že vedno čutilo to kot močno oviro in zato izražamo željo po splošni ukinitvi zapornega področja.

Prepis pisma je POOF poslal tudi medzavezniškemu svetu za Avstrijo na Dunaju, s prošnjo, da v tej stvari posreduje.

nuje s pravično kaznijo. Obenem ugotavljamo, da so bili vsi glavni zločinci naše občine izpuščeni na svobodo, tako Hans Fertala, Lamprecht Joža in Kristian Kerschbaumer. Na drugi strani pa moramo ugotoviti, da polnijo ječe druge avstrijske republike tisti ljudje, ki so brez pomišljanja tvegali svoje življenje v borbi proti nacizmu. Zahtevamo, da se vse vojne zločince postavi pred ljudsko sodišče in da se proti njim pokrene resna in stroga obravnava, ne pa komedija, kakršno je pokazal na Dunaju proces proti Guido Schmidtu.

Resolucijo so podpisali predstavniki OF za Slovensko Koroško, Komunistične partije in Socialistične stranke.

Enako zahtevo so izrazili slovenski in avstrijski antifašisti iz občine Šmarjeta pri Velikovcu, ki so v resoluciji ugotovili, med drugim: »Ogorčeni smo in moramo ugotoviti, da še danes dve leti po končani vojni niso sojeni krvoločneži, ki so uničevali naše ljudi s preseljevanjem v koncentracijska taborišča, ki so krivi smrti naših borcev proti fašizmu. Tako v naši občini še vedno nista bila obsojena nacistični funkcionar Glantschnig iz Malega St. Vida in Jellen iz Čarč, ampak še celo danes terorizirata slovensko prebivalstvo naše občine. Tudi to resolucijo so podpisali predstavniki OF, Komunistične partije in Socialistične stranke.«

Slovenska mladina na Koroškem se pripravlja na nove naloge

V torek, 8. t. m., se je pričela mladinska pokrajinska konferenca delegatov mladinske organizacije iz vse Koroške. Prvi dan konference je ob poročilih delegatov pokazal jasno sliko dela Zveze slovenske mladine na Koroškem. Sledil je politični referat, ki je udeležencem nakazal politični položaj v svetu, razvoj borbe za osvoboditev Slovenske Koroške in nove naloge mladinske organizacije v neposredni prihodnosti. Poseben poudarek je bil posvečen utrditvi in poglobitvi sodelovanja slovenske in avstrijske antifašistične mladine v skupni borbi za izkoreninjenje fašizma in za zmago resnične demokracije. S tem v

zvezi je predstavnica FOeJ (svobodne avstr. mladine) podala referat o pomenu borbe za zakon za zaščito mladine, ki je za mladino v Avstriji ena glavnih borbениh nalog.

Na programu so še podrobnejše obravnave novih nalog mladinske organizacije na podlagi izkušenj iz dosedanjega dela. Delegati bodo absolvirali tudi kratek praktični tečaj za organizacijo fizikalne vzgoje, ki ji mora mladina v bodoče posvečati mnogo več pažne kot doslej.

O poteku in pomenu mladinske konference bomo naknadno obširneje poročali.

Svetujem vam, da ne poslušate lažnih vesti o Jugoslaviji in da se vrnete v Jugoslavijo

je pozval pomočnik šefa UNRRA-ine misije jugoslovanske razseljene osebe

Pomočnik šefa UNRRA-ine misije za Jugoslavijo Micle Berett Brown je poslal po beograjskem radiu jugoslovanskim razseljenim osebam sporočilo, v katerem med drugim pravi:

»Pred odhodom iz Jugoslavije po 27 mesečnem bivanju vam želim povedati nekaj besed tistim Jugoslovanom, ki se še vedno nahajate izven svoje domovine.

Kot predstavnik šefa jugoslovanske UNRRA-ine misije v Bosni in Hercegovini, nato pa kot njegov pomočnik v Beogradu sem potoval po Jugoslaviji in obiskal na tisoče vasi in mest. Govoril sem s tisoči in tisoči osebami — Srbi, Hrvati, Slovenci, pravoslavni in katoliki, muslimani in židi. Naučil sem se vašega jezika in sem se lahko razgovarjal brez tolmača. Brez kakršnih koli težav sem šel kamorkoli sem želel in opravljal svoje dolžnosti kot funkcionar UNRRA-e. Izjavljam, da sem naletel povsod, kamorkoli sem prišel na pravo prijateljsko sodelovanje in veliko gostoljubnost.

Osebnost sem se prepračil, da so bile UNRRA-ine pošiljke v hrani, obleki in zdravilih ter vse druge pošiljke pravilno razdeljene med vse ljudi te države brez razlike na narodnost, vero ali politično prepričanje. Videl sem z lastnimi očmi, kako jugoslovanski državljani v mestih in vaseh, v tovarnah in na poljih, mladi in stari, državljani različnih narodnosti in religij, delajo skupno in z enakim poletom pri obnovi svoje države, ki je bila tako opustošena v borbi proti skupnemu sovražniku.

Srečal sem mnogo bivših partizanov in se razgovarjal z njimi. Razgovarjal sem se s Srbi, Hrvati, Slovenci, pravoslavni, katoliki in muslimani. Razgovarjal sem se z bivšimi vojnimi ujetniki, s prisilno odvedenimi delavci in z onimi, ki so pobegnili iz države, ker jih je preplašila propaganda, ki jo je širila nemška armada. Ti so se vrnili v Jugoslavijo iz taborišč v Italiji, Nemčiji in Avstriji. Nikoli nisem slišal, da bi samo enega izmed njih preganjali po njegovi vrnitvi. Izven Jugoslavije je samo še okrog tisoč oseb, ki so jih proglasili za vojne zločince in ki bodo sojeni zaradi svojih zločinov. Vsi ostali se lahko vrnijo v svojo domovino kot jugoslovanski državljani.

Britansko-francoski načrt krati neodvisnost malih držav

O sestanku treh zunanjih ministrov v Parizu piše moskovski list »Pravda«:

Če naknadno proučavamo konferenco zunanjih ministrov v Parizu, lahko privedemo samo do sklepa, da je bilo zaradi stališča angleške in francoske delegacije nemogoče priti do sporazuma. Še več, zdi se, da so hoteli prireditelji namenoma doseči neuspeh konference, da bi potem imeli proste roke za nadaljnje ukrepe.

Konferenca je imela za nalogo, da ugotovi pogoje, obseg, rok in stvarne možnosti morebitnih, v tako imenovanem Marshalovem načrtu predvidenih ameriških kreditov in da pomaga evrop-

V Jugoslaviji je dela za vsakogar — Tukaj ni koncentracijskih taborišč in uživa vsak državljan enake pravice.

Opazoval sem, kako jugoslovanski narodi izgrajujejo svojo državo in kako gradijo svojo industrijo v petletnem planu. Videl sem, kako so razdeljeni krediti za najsiromašnejše kraje.

Tesno sem delal z jugoslovanskimi oblastmi, ki se ukvarjajo s sprejemom tistih razseljenih oseb, ki so se odločile za vrnitev v svojo domovino, za vrnitev k svojim družinam in prijateljem. Videl sem s kakšno pozornostjo sprejemajo jugoslov. oblasti repatriirance v zbiralnih središčih. Videl sem posebne UNRRA-ine zavoje, ki so jih delili repatriirancem. Videl sem veselje in srečo repatriirancev in njihovih družin, ko so se po tako dolgem času zopet sestali.

Svetujem vam in vas pozivam, da se razgovarjate z jugoslovanskimi oficirji za vezo in s člani jugoslovanskih misij za repatriacijo, da se razgovarjate s skupinami repatriirancev, ki so se že vrnili v Jugoslavijo in bodo sedaj prišli k vam, v vaša taborišča, da vas obiščejo in da vam pripovedujejo o Jugoslaviji. Svetujem vam, da se razgovarjate s člani jugoslovanskega Rdečega križa, ki pomagajo repatriaciji in ki vam bodo pomagali, da se vrnete v domovino, in da se razgovarjate z UNRRA-inimi funkcionarji, ki so obiskali Jugoslavijo.

Svetujem vam, in vas pozivam, da čitate posebno številko časopisa, ki jo je izdala jugoslovanska misija UNRRA-e za razseljene osebe. Svetujem vam, da čitate vse tisto, kar prihaja naravnost iz Jugoslavije, da poslušate prenose beograjske radiopostaje in da ne poslušate lažnih vesti o Jugoslaviji, ki se širijo v inozemstvu. Svetujem vam, da se vrnete na svoje domove.

Obiskal sem nekoliko taborišč za razseljene osebe, ki se nahajajo v Avstriji in Italiji. Čul sem o namerah, da bodo razseljene osebe poslali v neke druge države. Zaradi tega vam želim tukaj izjaviti tisto, kar mislim o tem, kar prihaja iz globine mojega srca. Vi boste srečni samo v svoji domovini in nikjer drugje na svetu kot v Jugoslaviji. Upam, da se boste tudi vi vrnili v vašo domovino za vašo srečo in za srečo vaših otrok.

skim državam pri ugotavljanju njihovih potreb.

Bevin in Bidault nista bila soglasna s predlogom sovjetske delegacije, da bi povprašali pri vladi ZDA, v koliko lahko evropske države računajo na gospodarsko pomoč Združenih držav. Tako prav za prav niso prav nič razpravljali o »Marshalovem načrtu«.

Med posvetovanjem se je pokazalo, da sta Bevin in Bidault hotela, naj bi evropske države izdelale samo načrt gospodarskega sodelovanja, ki bi ga potem odobrile Združene države. To pomeni, da bi ta načrt moral biti tako izdelan, da bi bile potrebe evropskih držav pod-

vržena namenom »dolarske diplomacije«.

Britanska in francoska delegacija sta na pariški konferenci podali sporazumne načrte o »evropskem sodelovanju«. Sovjetski zunanji minister Molotov je na pariškem posvetovanju razkrinkal namene britanskega in francoskega načrta. Razumljivo, da je sovjetska delegacija odklonila ta načrt, ki je diktat in ki predvideva vmešavanja v notranje zadeve evropskih držav in krati predvsem nacionalno neodvisnost malih držav.

Malo je verjetno, da bi prireditelji pariške konference pričakovali, da bo Sovjetska zveza omalovaževala načela demokracije in enakopravnosti narodov. Iz njihovih pogojev pa se vidi, da sta imeli že vnaprej določeni namen doseči neuspeh posvetovanja, kako bi lahko potem podvzeli enostranske ukrepe.

Tako je tudi bilo. Komaj je bilo konec posvetovanja že je francoska vlada povabila 22 evropskih držav, da bi sodelovale pri novem posvetovanju o »evropskem sodelovanju« v zvezi z »Marshallovim načrtom«. Po poročilih francoskega zunanjega ministra pa morajo povabljene države že vnaprej pristati na anglo-francoski načrt. Da bi torej povabljena država lahko sodelovala na tej novi konferenci mora že vnaprej pristati na pogoje, ki sta jih postavili Anglija in Francija.

Ta dejstva dokazujejo upravičenost

Guido Schmidt spoznan za krivega

Posebna komisija notranjega ministristva, ki je preiskovala delovanje Schmidta med anšlusom in osvobojenjem Avstrije je razsodila, da je Guido Schmidt kriv, »ker je med 1938 in 1945 letom kot namestnik načelstva in glavni ravnatelj podjetij »Herman Göring« z vso močjo pomagal, da bi nacisti dosegli svoje namene in s tem škodoval koristim neodvisne in demokratične Avstrije».

Guido Schmidt je torej po § 17 zakona o nacionalsocialističnih kolaboracionistih in spada med obremenjene osebe. Utemeljitev razsodbe pravi med drugim:

»Guido Schmidt je s svojim ravnanjem kot eden najvidnejših predstavnikov okupirane Avstrije na nedvoumen način izrazil, da soglašal s politiko, ki je dovela do zloma samostojne Avstrije.

S tem v zvezi piše dunajski list »Volksstimme«: Z razsodbo komisije so uradno ugotovili, da je bil Schuschniggov zunanji minister Hitlerjev sodelavec. Ta razsodba komisije ni nič novega, ker je bilo to dejstvo splošno znano. Ta razsodba je nekaj samo po sebi razumljivega. Toda s tem še ni zadoščeno ljudstvu, ki je za-

Sodna razprava proti voj. zločincu Rainerju

Včeraj, 10. t. m., se je pred vojaškim sodiščem v Ljubljani začela sodna razprava proti skupini vojnih zločincev, ki so v zasedeni Sloveniji imeli važne upravne in policijske funkcije. Od 14 obtožencev je 7 avstrijskih državljanov. Med obtoženi mi so dr. Friedrich Rainer, bivši guverner Koroške, šef civilne uprave okupirane Gorenjske in visoki komisar ja-dranskega področja, dr. Helmut Glasner, funkcionar Sicherheitsdiensta, Ludwig Kiebler, general alpskih čet in drugi.

Molotovih svarilnih besed o pravem značaju britsko-francoskega načrta.

Večina listov napoveduje po neuspehu konference »zapadni blok« in razcepitev Evrope. Kakor se trudijo plačani pisuni, da bi odgovornost za neuspeh konference prevaili na Sovjetsko zvezo, tako se tudi izdajajo s svojim zadovoljstvom, da je prosta pot za razcepitev Evrope, ki se je začela že z britansko-ameriško politiko v Nemčiji.

Anglija in Francija sta stopili na pot, ki nima ničesar skupnega z interesi mednarodnega sodelovanja in s pravimi koristimi evropskih narodov.

radi oprostilne obsodbe Schmidta globoko užaljeno. Sedaj šele se vidi, kako zmotna je bila ta oprostitev. Sodišče je utemeljilo oprostilno obsodbo češ, da je Schmidt od začetka do konca svojega uradovanja dokazal »pravo avstrijsko obnašanje«. Njegov vodilni položaj v podjetjih »Herman Göring« razlaga utemeljitev obsodbe kot »naklonjenost usode« in posledico Göringovega »sočutja«. Trdijo celo, da si je ta položaj zaslužil zaradi »osebnih sposobnosti« in da je tu izkazal Avstrijcem »pomoč in podporo«.

Takšna utemeljitev je sedaj po razsodbi še izzivalnejša. Po razsodbi komisije je oprostitev Schmidta bolj nemogoča, kakor kdajkoli. Postopek se mora obnoviti, proti Guido Schmidtu morajo začeti z novo razpravo. To pot pa mora biti to prava razprava in ne samo politična igra, katere namen je oprati Schuschniggov režim. Sokriviči Guida Schmidta ne smejo nastopiti kot priče, pri tej razpravi morajo biti njegovi soobtoženci. To velja pred vsem za Schuschnigga, katerega najbližji pomočnik in zunanji minister je bil Guido Schmidt.

BRITANSKI TURISTI BODO PRIŠLI

Poročilo avstrijske tiskovne agencije pričakujejo, da bo večje število angleških turistov obiskalo angleško, ameriško in francosko zasedbeno področje Avstrije. Od julija naprej bodo pripravili hotele na Koroškem, Štajerskem in Tirolskem za 1200 gostov. Po načrtih, ki jih je pripravila avstrijska vlada za poživitev tujkega prometa, bodo morali ti hoteli nuditi posebno in prvovrstno hrano in bodo dostopni samo inozemskim turistom.

V Londonu so pred kratkim odprli podružnico avstrijskega prometnega urada, kjer so se že mnogi prijavili na počitniška potovanja po Avstriji. Predvsem demobilizirani vojaki, ki so služili v Avstriji, hočejo izkoristiti priložnost, da s svojim obiskom ožive stara poznanstva.

MEDZAVEZNIŠKA KMETIJSKA KOMISIJA NA KOROŠKEM

V sredo 3. t. m., je prišla na Koroško medavezniška komisija za kmetijska vprašanja, ki jo sestavljajo predstavniki vseh štirih velikih zavezniških držav. Komisija je obiskala vrsto večjih in manjših kmetij v različnih predelih Koroške. Isti dan je komisijo sprejel šef britanske civilne uprave za Koroško polkovnik Simson. Naslednjega dne je komisija obiskala še nekatera gospodarstva v okraju Wolfsberg, nato pa odpotovala naprej v Gradec.

NOV NADZORNIK ZA DVOJEZIČNE SOLE

Kakor je objavil šolski svet za Koroško, je ministrstvo prosvete potrdilo za nadzornika nad dvojezičnimi šolami na Koroškem Lovrenca Justa.

POLITIČNE VESTI

Grška demokratična armada je dosegla vrsto novih uspehov. Vladne čete so morale izprazniti odsek Xanthi v Traciji. Tudi celotno okrožje Gortinien na Peloponezu je pod nadzorstvom demokratične armade. V številnih primerih so se vojaki vladnih čet priključili partizanom.

Komisija za atomsko energijo Organizacije Združenih narodov je sprejela predlog sovjetskega predstavnika Gromika, po katerem bodo uničili vse dose-daj izdelane atomske bombe.

V prvih občinskih volitvah, ki so bile izvedene po sestavi nove italijanske vlade v nekaterih pokrajinah Italije, so zmagale stranke delavskega bloka, kar jasno kaže neprijateljnost nove De Gasperijeve vlade. V pokrajini Napoli, ki je veljala kot središče monarhistov, je levičarski blok dobil 63 odstotkov vseh glasov, dočim jih je lani dobil samo 52%. V občinah Boscotrecase in Boscoreale je naraslo število glasov, oddanih za levičarske stranke od 39 na 57% in od 18 na 54%.

V Vojvodini bodo zgradili prekop Donava-Tisa-Donava

Petletni načrt LR Srbije vsebuje med drugim veličastni načrt gradnje 260 km dolgega in 60 m širokega plovnega prekopa Donava-Tisa-Donava, ki ne bo služil zgolj plovbi, temveč prvenstveno odvajanju vode iz najbolj plodnih polj Jugoslavije kakor tudi namakanju teh polj. Gradnja tega velikega prekopa z mrežo zveznih prekopov in melioracijskih kanalov ter s številnimi hidrocentralami je največje delo v zgodovini Jugoslavije. Glavni prekop bo zgrajen že do konca prve petletke, ostala dela pa bodo dovršena v naslednji petletki. Celotni sistem bo po končani graditvi omogočil melioracijo 500.000 hektarjev zemlje. Kubatura zemeljskih del za gradnjo glavnega prekopa in ostalih zveznih prekopov bo znašala okrog 75 milijonov kub. metrov. Nekdaj zamočvirjena panonska nižina je bila šele v zadnjem stoletju z velikimi žrtvami spremenjena v najplodnejšo ravnino Srednje Evrope. Poplave na tem področju zemlje pa povzročajo še vedno ogromno škodo, zlasti spomladi, ko skopni sneg in se voda ne more odteči. Ogromne površine so vsako leto pod vodo. Zato na ogroženih področjih ni mogoče sejati ozimine, spomladi pa je treba pogosto čakati s setvenimi deli do maja, ko je mogoča le še saditev koruze. Tudi letos so bile po končanih setvenih delih v Banatu še velike površine pod vodo, ker je zadnjo zimo padlo mnogo snega in se voda ni mogla odteči. V sušnih letih pa se pojavlja nujna potreba namakanja teh polj. Tako poplave in sušna leta ogrožajo letino na najbolj plodni zemlji Jugoslavije, kar povzroča vsako leto ogromno škodo.

Pred prvo svetovno vojno je bil prekopan med Donavo in Tiso prekop Bezdana-Stari Bečeji skupaj z drugim manjšim prekopom Stapar-Novi Sad. Ta prekop lahko odvaža na sekundo največ 20 m³ vode, ob poplavah pa bi bilo potrebno odvajati na sekundo vsaj 100 m³. Ta dva prekopa sta samo delna rešitev. V Banatu povzročajo poplave tudi reke, ki prinašajo vode iz hribovitih predelov sosedne Romunije. Tudi tu je problem z manjšimi prekopi le deloma rešen. Zaradi vode, ki se zliva iz romunskih rek v banatsko ravnino, je bilo n. pr. spomladi 1942 pod vodo pol milijona orolov.

Prejšnja Jugoslavija problemu odvajanja vode ni nikoli posvečala potrebne pozornosti, še manj seveda vprašanju namakanja. Številne vodne zadruge pa svoji nalogi niso bile kos.

Vlada nove Jugoslavije je ogromno nalogo melioracije Bačke in Banata v zveznem petletnem gospodarskem načrtu poverila Srbiji, ki je celotni načrt vnesla v svojo petletko kot osrednji problem gospodarstva Vojvodine. Za te-

meljito melioracijo Vojvodine je potrebna popolna reorganizacija vsega vodnega gospodarstva Vojvodine, in sicer z načrtno izgraditvijo sistema velikih in manjših prekopov za odvajanje vode in za namakanje.

Ob glavnem prekopu bodo zgradili močne hidrocentrale

Glavni prekop Donava-Tisa-Donava bo po načrtu tekkel od Bezdana ob Donavi najprej po liniji že obstoječega majhnega prekopa, ki bo obnovljen in razširjen na 60 m, tako da bo lahko odvajal petkrat več vode kakor dosedaj. Pri Starem Bečeju bo glavni prekop presekal Tiso in prešel na področje Banata. Tu bo speljal mimo Zrenjanina do Vršca, kjer bo zavil proti jugu in se bo stekal

Prekopi bodo koristili vsem gospodarskim panogam

Med ostalimi prekopi, ki so predvideni v celotnem načrtu bo za plovbo zlasti važna gradnja 50 km dolgega prekopa Vukovar-Šamac. Ta prekop bo skrajšal vodno pot od Vukovarja do Šameca (pri dovozu žita in drugih pridelkov iz Bačke v Bosno) za 450 km, saj morajo sedaj ladje voziti od Vukovarja po Donavi navzdol do Beograda in potem po Savi navzgor.

Z melioracijo najplodnejših predelov Bačke in Banata bodo za vedno preprečili ogromno škodo zaradi vsakoletnih poplav, obenem pa obvladali sušo, kar bo omogočilo znatno povečanje pridelka žita in ostalih kultur v Vojvodini, pred-

v Donavo pri Banatski Palanki. Tam, kjer bo veliki prekop presekal Tiso, bodo Tiso zajezili, kar bo omogočilo regulacijo vodnega stanja Tise severno od Starega Bečeja zaradi namakanja. Obenem pa bo tu zgrajena velika hidrocentrala, ki bo izkoristila z zajezitvijo nastali vodni padec. Na drugih mestih bodo zaradi reguliranja vodnega stanja zgrajeni jezovi in drugi objekti za plovbo z manjšimi hidrocentralami. Višinska razlika od Bezdana do Banat. Palanke znaša 16 m, kar omogoča zgraditev več hidrocentr. Pridobljena električna energija pa ne bo služila samo za črpanje vode zaradi namakanja, ampak tudi za ostale potrebe Vojvodine.

Glavni prekop z zveznim prekopom do Novega Sada bo urejen za veliko rečno plovbo in bo omogočil skrajšanje vodne poti od Bezdana do Banat. Palanke za 90 km. Celotni načrt predvideva gradnjo 284 km prekopov za veliko plovbo, 415 km prekopov za srednjo plovbo in 82 km prekopov za majhno plovbo.

vsem pa povečanje hektarskega donosa. Na onih površinah, ki jih ne bo mogoče trajno osušiti, določa načrt zgraditev velikih ribnikov v skupni površini 55.000 ha. Po zgraditvi teh ribnikov se bo Jugoslavija glede sladkovodnega ribarstva uvrstila med prve države Evrope. Leta 1939. je imela Nemčija 62.000 ha ribnikov in Češkoslovaška 40.000, ostale države za mnogo manj.

Velik pomen ima celotni načrt tudi za razvoj industrije v Bački in Banatu, saj bodo vsa večja mesta razen Subotice povezana s sistemom plovnih rek in prekopov, kar bo industriji omogočilo cenen dovoz premoga in drugih surovin ter prevoz izdelkov.

Za izvršitev načrta bo ustanovljen poseben projektivni urad, ki bo opravil vsa merjenja in izdelal podrobne načrte. Gradbeni stroški bodo sicer veliki, vendar se bodo v kratkem povrnili že samo z znatno povečanim pridelkom žita in kultur v Vojvodini.

vičnosti. Nič se jim ne mudi domov, čeprav kaže kazalec na uri že enajsto — začutili so, da imajo oblast; srečni so, da smejo enkrat tudi sami odločati o tem, o čemer dosedaj niso smeli. Na svoji pravici hočejo vztrajati do konca.

Zdaj gre zopet hitreje, na vrsti so revnejši, nekaj jih celo popolnoma oprostite davka.

Kljub pozni uri ni opaziti na veličastnosti, do konca hočejo vztrajati, da bo vsa vas obdelana. Tu pa tam pride še do manjših besednih spopadov, v glavnem pa poteka odmera ponosno in zavredno.

Ko slednjič predsednik pove, da so bili vsi na vrsti in da je sestanka konec, jim kar ni prav.

Še to in ono in tretje imajo povedati in razložiti.

Končno prično odhajati z zavestjo, da so dobro opravili in da se jim torej ni bati eksekutorja v hiši! Sami so odločili po svojih dohodkih, koliko bodo plačali in to bodo že mogli. Nova oblast ni tako krivična kot prejšnja, ki ni vprašala, če imaš! Če nisi imel, je pa zadnjo telico vzela!

Viktor Merc, profesor verouka, Brežice, LRS:

Kristjan v moderni državi

Ustava FLR Jugoslavije določa, da je država republika in da vlada v njej ljudstvo, ki ima svoje pravice in dolžnosti. Vidovdanska ustava iz l. 1921 in Aleksandrova iz l. 1931 v predaprilski Jugoslaviji sta bili verno zrcalo tedanjega družbenega stanja. V glavnem sta šteli kapital, kralja samega in nekaj velikosrbskih kapitalistov. Naša nova ustava je prav tako izraz stanja v zvezni republiki Jugoslaviji. Toda to je ustava z najširšimi pravicami za vse državljane, s svobodo govora, vere in vesti, z enakopravnostjo žene z možem, z republikansko ureditvijo dežele. Ustava je uzakonila ljudsko oblast, ločitev cerkve od države in postavila načela novega gospodarstva, ki nudi jamstvo za skorajšnjo blaginjo najširših ljudskih množic naših narodov. To je ustava, ki je zrastle iz krvave in neustrašne borbe jugoslovanskih narodov, ki so pregnali okupatorja in vzeli oblast v svoje roke.

Ne more biti govora o kulturni in prosvetljeni državi, kjer je kdo zapostavljen po narodnosti, veri, stanu ali spolu. Naša ustava je prinesla enakopravnost vsem državljanom brez razlike.

Zelo važno je, da se pri nas v sedanji dobi vse vedno bolj kolektivizira. To pomeni, da smo vsak dan bolj vezani na družbo in smo v vedno večji meri odvisni od pogojev družbenega razvoja, sil in tokov, ki vsi teže, da se do kraja uresniči socialna pravičnost in enakopravnost. Zato ni dovolj, če vsak izmed kristjanov živi sam zase kot dober kristjan, marveč je potrebno in osnovne važnosti, da znamo uspešno sodelovati v družbenem življenju, da živimo za tisti skupni cilj, ki ga v našem primeru postavlja pred nas država.

Krščansko pojmovanje življenja, njegovega pomena in namena, res preusmerja ljudi v duhovnost. Zahteva, da preziramo pretirano skrb za snovni dobrinami. Vendar to ne pomeni, da moramo zaradi tega svet in njegova življenjska vprašanja zanemarjati, prezirati in nosilce teh naporov soražiti. Nasprotno, posvetno delo in popolna vključitev krščanskega človeka v to delo, iskrena dejavnost v korist skupnosti — vse to vsakega osebno posvečuje in skupnost zato slehernemu priznava njegov delež.

V kapitalističnem duhu, ki je ves prežet pohlepa, zavisti, kraje in podkupovanja, v duhu, ki ne pozna drugtega kot osebno korist, seveda ni mogoče najti osebnega posvečenja, še manj pa poti k skupnosti in blaginji vsega človeštva. Socialno krščanstvo je vendar za vedno ožigosalo »kapitalizem kot najškodljivejši duh, ki je miselnost, prepričanje, vera, vsekakor kriva vera. Ta duh je: življenje in blaginja na tuje stroške, čimmanj osebnih žrtev, čimmanj bremen in premagovanja in še to naj prenašajo drugi.« L. 1938 je napisal de Reyold: »Prav zares bi bil slep, kdor ne bi spo-

Ljudstvo si samo odmerja davke

Po »Ljudski pravici« prinašamo kratko reportažo o množičnem sestanku na Črnučah pri Ljubljani. Na sestanku so obravnavali odmero dohodnine za 157 davčnih obvezancev iz vasi Črnuče, Nadgorica Ježa, Gmajna in Podboršta. Udeleženci so z zanimanjem sledili poteku in aktivno posegali v razpravo. Ta sestanek je nazoren primer ljudske oblasti v novi Jugoslaviji.

Malo čudno se sliši, pa je vendarle res. »Množični sestanek bo, o davkih se bomo pogovarjali,« je govorila že nekaj dni prej vsa vas. »Tu pa moramo biti zraven vsi.«

In res! Prišli so naravnost od dela, utrujeni stari očanci in žene, kmečki gospodarji srednjih let in tudi mladina. Hvalevredno je razumel nalogo ves politični aktiv, ki je sestanek temeljito pripravil: Navzoče so bile množič. organizacije: OF, AFŽ, LMS in skoraj ves krajevni ljudski odbor s predsednikom na čelu! Dvorana se je polagoma polnila, ljudje so zasedali svoje prostore in se živahno pomenkovali.

»Kaj takega pa še ne, da bi nas kdo vprašal, koliko hočemo plačati,« je omenil star kmet. »Vidiš, to je po novem. Prej so kar na davkarji določili in, če nismo plačali, so nas odrli; pa je zdaj le drugače, boljše, nas vsaj vprašajo, koliko zmoremo dati za davke!«

Tako in podobno so govorili. Medtem se dvorana dobrodu napolni, predsednik KLO otvori zborovanje, pojasni na kratko namen sestanka, potrebo plačevanja davka, omeni petletko in poda nato besedo uslužbencu fin. odseka OLO. Ta prav po domače raztolmači ves postopek.

Napetost v dvorani narašča, oči se jim svetijo v pričakovanju tega, kar ima priti.

Kar po vrsti bomo šli, pravi predsednik in pove ime tistega, ki je prvi na vrsti.

»No, Jože, kaj misliš,« ga vzpodbudno vpraša predsednik, »ali bo 2500 din preveč za leto 1946?«

Splošna tišina, nihče se ne oglasi k besedi, niso se še otajali.

Pa drugi povejte, pravi predsednik, saj smo zato tu, da se pomenimo drug o drugem!

Pa naj bo! se odreže Jože, sem kar zadovoljen. To bom že plačal!

Naslednji na vrsti je mladi kmetič z obilno družino. »800 din boš plačal, ali je preveč?«

»Seveda,« se oglasi prizadeti »Saj vendar vsi veste, da imam malo zemlje, pa še ta je v hribu! Gozd so pa Nemci skoraj iztrebili! A pet lačnih kljunov, venomer bi jedli! Od kod bom pa vzal?« — »Res je,« se oglase ostali, ki so medtem postali že pogumnejši, »preveč je za

njega! Znižajmo!« Pa so mu znižali in mož je bil zadovoljen.

Zopet naslednji: premožen kmet z lepo kmetijo, mnogo živine in gozda — 8000 din boš plačal,« mu pove predsednik. — »Kaj?« se oglasi, »kje ste pa s pametjo? Kje pa naj vzamem toliko denarja?« se ves zaripel v obraz brani in našteva svoje razloge.

»O ne, to pa že ni vse tako, kakor praviš!« se oglase sosedje. »Prav dobro vemo, koliko imaš zemlje, pa žganje si kuhal in jabolka na pomlad prodajal po 20 din! Družina je tudi majhna, nima kdo porabiti, ne boš, če moramo mi, boš pa še ti.« Ljudje imajo smisel za pravilno sorazmerje in bi občutili kot krivico, če bi prizanašali tako premožnemu. Kar naprej se oglašajo, tako, da jih mora predsednik miriti — osramočen in premagan se je slednjič kmet vdal.

Pri naslednjem pa se dvorana razdeli v dva tabora, očitno jih je mož z obljubami pridobil. Ostro se spoprimejo: nasprotna skupina mu dokaže njegovo nezavednost! »Se bom pa pritožil!« pravi končno. Njegovi protesti utonejo v vesplošnem smehu in odobravanju sklepa večine.

In tako gre dalje, ljudje postajajo vedno bolj razgibani, vedno bolj razumevajo, da gre tu za iskanje pravičnega sorazmerja, medsebojne kontrole in pra-

Punt slovenski — tiho! že se sklepa,
koder naš jezik doma.

Zveza sveta vže kmeta tajna:

Stara naj pravda velja!

Po naši zemlji

Provokatorski kazenski odlok velikovškega okrajnega glavarja

Velikovško okrajno glavarstvo je poslalo dne 5. maja 1947 pod številko 2388-2-47 sledeči kazenski odlok:

Gospodična Lucija Mokina, hišna pomočnica v Galiciji št. 11 je 5. aprila v Galiciji skupno z Rudolfom Mayerjem na transparentu »Kärnten frei und ungeteilt« do nečistljivosti zbrisala »un« in tako napravila dejanje, ki lahko vzbudi ogorčenje. S tem je zakrivila prestopok po čl. VIIIa, zakona od 21. 7. 1925, BGBL, 273 EGVG, po členu VIII EGVG se imenovana kaznuje na podlagi § 47 upravnega kazenskega zakona z globo 10 šilingov. V primeru neizterljivosti globe se spremeni kazen v 24 urni zapor.

Ta kazenski odlok spada brez dvoma v vrsto ukrepov avstrijskih in okupacijskih oblasti na Slovenskem Koroškem, ki so v odločnem nasprotju z demokratičnimi načeli. Ni dvoma, da je načelo nedeljive Koroške velenemško in nacistično geslo, katerega edini namen je nacionalno zatiranje koroških Slovencev. Osnovna politična pravica koroških Slovencev in antifašistov je borba za izkoreninjenje nacizma in nacistične miselnosti. Če je okrajno glavarstvo v Velikovcu uradno vzelo nacistično geslo nedeljive Koroške v svojo zaščito, je to znak, da so mu nacistična gesla sveta in po njih odmerja svojo dejavnost.

Vsekakor pa ni ta kazenski odlok okrajnega glavarstva v Velikovcu osamljen pojav preganjanja Slovencev z nacističnimi metodami in z nacističnimi gesli. Naj navedemo samo tako imenovano »Zvezo domovini zvestih južnih Korošcev« (Bund der heimatreuen Südkärntner). Ni potrebno, da imaš mnogo soli v glavi, da ugaaneš podobnost med tem najnovejšim velikonemškim »bundom« in starim »Heimatbundom«. Ti novo pečeni domovini zvesti južni Korošci so zvesti velikonemškim idejam uničenja koroških Slovencev, njihova domovina je hitlerjevska Nemčija. Kljub vsemu temu pa imajo ti, nacističnim izročilom zvesti južni Korošci, vso možnost javnega političnega delovanja; iz objavljenih dokumentov je razvidno, da OeVP in vodstvo SPOe podpira njihovo delovanje.

Nikdar še nismo opazili, da bi katera koli oblast ugotovila, da vzbujajo delovanje »Bunda der heimatreuen Südkärntner« ogorčenje slovenskega prebivalstva in zavednih antifašistov na Koroškem. Pač pa okupacijske in avstrijske oblasti kaznujejo javno izpovedovanje slovenske zavesti, izobešanje sloven-

skih zastav in napisov, češ da je moten s tem red in mir, češ da tako početje izživa prebivalstvo dežele. Borba slovenskega naroda za svobodo povzroča lahko nered samo v načrtih raznih imperialističnih krogov in moti mir odkritim in prikritim nacistom, ki so hoteli in hočejo uničiti slovenski narod, ki sovražijo svobodo in demokracijo.

Za pisarno Slov. prosv. zveze še vedno ni prostora

Pod tem naslovom je prinesel celovski list »Volkswille« članek v katerem piše:

Slovenska prosvetna zveza s sedežem v Celovcu je osrednja kulturna organizacija koroških Slovencev. Od svoje ustanovitve je bila cilj stalnih napadov velenemških izdajalcev. V času Hitlerjevega gospostva nad Avstrijo so jo seveda razpustili. Njeno kulturno delovanje je bilo docela zatrto, njene funkcionarje so pregnali, preselili, celotno imovino, domove odre in predvsem nenadomestljive knjižnice pa popolnoma otпали in uničili. Kljub tem dejstvom pa so po zlomu nacističnega terorja potrebovali več kot polno leto, da so SPZ znova priznali. Sedaj, ko so pristojne oblasti priznale SPZ, pa ji onemogočajo delo tako, da ji ne dajo nobenih prostorov. Nekdanje uradne prostore v slovenski hiši Družbe sv. Mohorja v Celovcu so zasegle zasedbene oblasti. Slovenski prosvetni zvezi do danes še niso na-

Škoda, ki so jo utrpeli slov. izseljenci, sodišča ne zanima

Dne 2. 7. 1947 je bila na Celovškem sodišču razprava proti več osebam iz Kotmare vasi. Obtoženi so bili, ker so leta 1945. odstranili telefonsko žico in drogove, ki so služili telefonski zvezi z bunkerjem, katerega so imeli Hitlerjevi vojaki v bližini vasi Št. Kandolf.

Med drugimi je bil obtožen tudi tov. Waldhauser pdm. Rutar iz Št. Kandolfa, ker je po vrnitvi iz izseljeništv na svoji njivi odstranil dva telefonska drogova, ki sta ga ovirala pri oranju. Drogov ni uporabil in še sedaj ležijo na njegovem dvorišču. Kljub temu so ga obsodili zaradi kraje na 14 dni zopora, pogojno na dve leti.

Na njegov protest, da so v času fašistične vladavine nacisti posekali v njegovem gozdu 200 m lesa, ga oropali vse živine, da je v izseljeništvu utrpel veliko škodo tudi na svojem zdravju in da mu vse to še do danes niso povrnili, so

ličanov in državne skupnosti pa ima za skupen cilj splošno blaginjo narodov, za katero skrbi država. S tem, da država priznava verskim družbam obstoj in jamči izvrševanje obredov, posredno dokazuje, da lahko verski nauk s svojo moralno silo ugodno vpliva in celo podpira težnje po boljšem življenju ljudstva, ki je prva skrb države.

Z najvišjih cerkvenih mest nimamo ugodnih izjav o novem tipu države kot je Jugoslavija. Celu najhujši nasprotniki Jugoslavije uživajo pri njih gostoljubje in zaščito, čeprav je jugoslovanska vlada zahtevala izročitev teh zločincev. V Italiji in Avstriji ravno cerkveni vrhovi nudijo vso pomoč in naklonjenost izrodkom naše domovine.

Ob vsem tem se ustavlja naš človek. Hoče jasnosti tudi z one strani, kakor mu je jasna ustava FLR Jugoslavije, ki je zapisana s krvjo naših najboljših ljudi, med katerimi je mnogo katoličanov, in temelji na kosteh naših junaških borcev. Te ustave ne more spremeniti nobena reakcija v svetu. Ta jasnost ni potrebna samo posameznikom, temveč tudi državnemu vodstvu in sploh vsem, ki se trudijo, da bi se čim hitreje uredile poveljne razmere. To pa je dolžnost slehernega državljanja.

Ta odlok velikovškega okrajnega glavarja dokazuje, da so oblastniki na Koroškem zaščitniki velikonemških gesel. Ta odlok je brez dvoma provokacija demokratičnih načel in idealov borbe proti fašizmu, in osvetljuje, kaj pomeni v praksi tako imenovana nepristranost oblasti. Velikovški okrajni glavar je s takim odlokom in še z vrsto drugih pokazal, da ima za svojo dolžnost, da z oblastvenimi ukrepi »nepristransko« podpira nemško imperialistične težnje in da z oblastvenimi ukrepi »nepristransko« preganja narodno osvobodilno gibanje koroških Slovencev.

kazali v glavnem mestu nobenega drugega lokala v nadomestilo. Štiri pismena prošnje so ostale brez uspeha, vsa osebna posredovanja predsednika so nalletela povsod na gluha ušesa. Celu tiste prazne prostore, ki jih je SPZ sama našla in opozorila magistrat nanje, so sicer zasegli, toda dodelili drugim strankam.

Pred kratkim je magistrat obvestil SPZ, da prošnje »za obrtne prostore ne more upoštevati, ker se za take namene prostori ne morejo zaseči na temelju stanovanjskega zakona iz nacistične dobe.«

Za priznanje Slovenske prosvetne zveze je bilo potrebno celo leto. Po drugem, nadaljnjem letu pa so odklonili dodelitev prostorov za »obrtne podjetje« Slovenske prosvetne zveze.

Komu koristi tak sovražni odnos do kulturne organizacije koroških Slovencev? Avstriji prav gotovo ne!

mu odgovorili, da jih to ne zanima, naj se obrne na »Bergeamt«.

Škoda, ki so jo torej utrpeli slovenski izseljenci, avstrijska sodišča ne zanima! Potem si pač lahko predstavljamo, kako bo izgledala razprava proti krvniku slovenskega naroda in glavnemu krivcu izselitve Maier-Kaibitschu. Ta izjava sodnika je odkrito roganje trpljenju fašističnih žrtev. Zaradi kraje imetja slovenskih izseljencev še ni bil nihče klican na odgovor! Avstrijsko sodišče je celo v vseh štirinajstih primerih, ki jih je do sedaj obravnavalo zaradi izselitve, ukinilo postopek »zaradi pomanjkanja dokazov«. Tukaj pa so obsodili izseljenca, samo zato, ker je s svoje njive odstranil drogove, ki so jih nacisti postavili, da bi hitreje zbrali vse sile za borbo proti antifaašističnim brcem za svobodo. Če nadalje premislimo, da dan za dnem izpuščajo iz taborišč in zaporov hudo obremenjene nacistične in vojne zločince, potem pač ne moremo imeti nobenega zaupanja v pravičnost in nepristranost avstrijskega sodstva. Do danes imamo samo izkušnjo, da nacistični štiti in izpuščajo, slovenske antifaašiste pa obsojajo in zapirajo.

NACISTIČNA PREDRZNOST NE POZNA MEJA

Iz Št. Ilja nam poročajo:

Nacisti še vedno mislijo, da lahko delajo, kar hočejo. Še vedno se čutijo gospodarja in se znašajo nad antifaašističnim, slov. prebivalstvom po mili volji. To pač zato, ker se jim ni treba bati, da bi jih klical kdo na zagovor. Kako bi bilo sicer mogoče, da ob lepem pol dnevu brez strahu kričijo pred hišo antifaašista, ki je dolgo časa preživel v koncentracijskem taborišču, »doli s komunisti, doli s Slovenci in banditi, koruk čez Karavankel« Razgrajca sta bila znana nacistična člana SA Primož in Franc Šitkopl. Zavedno antifaašistično ljudstvo je ogorčeno nad predrznostjo nacistov, ki mislijo, da so Slovenci navadna divjad, s katerimi lahko ravnaajo kakor za časa nacizma. Slovensko ljudstvo pričakuje, da bodo oblasti, ki sicer tako vestno pazijo na vsako »dejanje, ki lahko vzbuja ogorčenje«, poklicali nacistična rogovileža na odgovor.

Kdor se odteguje od borbe za osvoboditev ni vreden član svojega naroda

Tov. Kropivnik France iz Blata, ki so ga zaradi njegove antifaašistične odločnosti po nedolžnem obsodili in trenutno leži v bolnišnici za ujetnike na Solnograškem, nam je poslal dopis, ki ga rade volje priobčimo:

Iz Vestnika vidim, da se borba za popolno in dokončno osvoboditev nadaljuje, da se naše ljudstvo zaveda svojih dolžnosti v tem odločilnem času. Zelo mi je žal, da trenutno ne morem nič pomagati. Pa sem ravno radi naše borbe tukaj! Vsak mora na svoj način doprinesiti žrtev za svobodo svojega ljudstva. Kdor se danes v teh odločilnih dneh odteguje od borbe za osvoboditev in se boji morebitne kazni, ta ni vreden član svojega naroda. Kazni, ki jih v tem času izrekajo nad našo mladino in našimi funkcionarji, v oči ljudstva niso kazen ampak čast! Za krivičnimi obsodbami sveti zvezda svobode! Svoboda pa je najvišje dobro vsakega ljudstva in jo bo užival le tisti, ki se zanjo bori in popolnoma žrtvuje. V odločilnih dneh nihče ne sme odpovedati: vse sile ljudstva je treba združiti v borbi za priključitev Slovenske Koroške k matični državi v svobodni Titovi Jugoslaviji!

KAPELSKI PIONIRJI SO GOSTOVALI PRI CINGELCU NA TRATI

Kapelski pionirji so že večkrat pokazali, kaj znajo. V nedeljo, 29. junija, pa so za svoj nastop ponovno želi priznanje. Z igrama »Mezinček« in »Pojdimo se partizane« so privabili nad 200 gledalcev in jim pokazali, da se tudi oni vključujejo v borbo svojega ljudstva in črpajo pogum iz najsvetlejšee dobe, ko se je naš narod uprl nasilju in zgrabil za orožje, da bi si priboril svobodo in lepšo bodočnost. Igralci kakor recitatorji so pokazali vso spretnost, prireditelji pa je še posebej osvežil nastop deklishega tamburaškega zboru, ki je prvi v okraju in obeta, da se bo kmalu prav lepo razvil.

TUKAJ SMO SLOVENC!

Kljub vsemu preganjanju naša mladina ne opuša svoje borbe in se zaveda pravic, ki jih ima ljudstvo na svoji zemlji. Slovenski mladinci iz Žitare vasi so svesti si svoje neoporečne pravice pritrčili na postaji tablo s slovenskim napisom »Žitara vas«. Naslednji dan so sicer šovinistični elementi slovenski napis spet odstranili, ali s tem niso izbrisali dejstva, da v Žitari vasi živijo Slovenci in je tukaj slovenska zemlja!

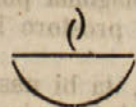
POGREB PLEŠARJEVEGA OČETA

V Šmarjeti pri Velikovcu so pred kratkim položili k zadnjemu počitku Plešarjevega očeta iz Hrenoč. Ogrorna udeležba pri pogrebu je pokazala, kako ugleden je bil zavedni gospodar Plešarjeve kmetije. Pokojni Plešar je bil odločen in zaveden Slovenec, ki je vse življenje vesto sodeloval pri vseh narodnih organizacijah in vedno neustraheno branil pravice svojega ljudstva. Kakor v letih 1918—1920 se je tudi v sedanjem odločilnem času zavedal, kje mora biti mesto zavednega koroškega Slovence in se zato vključil v borbo OF za Slovensko Koroško. Vestno je spremljal dogodke v svetu in bil prepričan, da bo zmagal v borbi za mir napredni svet, ki ne pozna socialnega in nacionalnega zatiranja malih narodov. Želel je, da bi še doživel ta čas, da bi še doživel lepše in boljše življenje v svobodni domovini, a te sreče ni mogel dočakati. Naj mu bo domača zemlja lahka!

znal, da smo priče prehodne dobe. Zato bi bilo nespametno, če bi se krčevito pripravljali za obrambo nekih političnih in socialnih položajev. Naša dejavnost je treba uravnati na veliko višje naloge in višje koristi.

Danes smo že ustvarjalci te nove dobe. Neizprosno dejstvu, da smo v novi dobi, ki postaja vsak dan bolj nova in ki se ji ne moremo izogniti, se je treba ukloniti. Neka katoliška revija je že pred vojno prinesla opomin nam vsem: »Zato bi bila usodna napaka, če bi hoteli najtežja in najbolj pereča vprašanja novega sveta reševati po starih oblikah in za zastarele in zaostale cilje.«

Praktična verska strpnost zahteva iskreno spoštovanje državljanov druge vere. Ona točno loči osebo od nauka ali od prepričanja. Temelj tega ravnanja je ljubezen do bližnjega, ki članu katoliške vere ne zapoveduje le strpnosti, temveč tudi odkritosrčno ljubezen do drugoverca ali nevernika. Tako ljubezen je oznanjal že sv. Pavel v prvem listu Timoteju: Posebno velja o državno-politični strpnosti do raznih ver v mejah naše države. To je državna ustava najlepše rešila z načelom enakopravnosti oseb in družb. To je tudi pravno pravilo vseh modernih držav. Strpnost kato-

Kot žrtve so padli
v borbi za nas...

**PRISPEVAJMO
ZA SPOMENIK V ČAST
PADLIM PARTIZANOM**

„Bund der heimatreuen Südkärntner“ nadaljuje politiko Maier-Kaibitscha

Koroški Slovenci še nismo pozabili uničevanje naših knjižnic in kulturnih ustanov, še niso zaceljene rane izselitve, še ni povrnjeno imetje Zadružne zveze, niti ni obsojen glavni krivec nasilja nad Slovenci od leta 1920 pa vse do danes, Maier-Kaibitsch, pa že obnavljajo organizacije, katerih edini namen je, zbrisati slovensko sled na koroški zemlji. Znano je, da je v »glasovalnem ozemlju« o vseh stvareh odločal »Kärntner Heimatbund«. Brez njegovega privoljenja ni mogel biti noben uradnik zaposlen na našem ozemlju. »Heimatbund« je dosledno preprečeval da bi bil Slovenec nameščen na svoji zemlji. Natančno je nadziral vsa službena mesta na Koroškem in na vsako prazno mesto takoj napotil človeka, ki je potem vestno opravljal njegova povelja. Tako je prepletel vso našo zemljo z mrežo svojih zaupnikov, ki so poslušno ponemčevali in potiskali nemške postojanke proti jugu. Ti učitelji in uradniki »Heimatbunda«, ki so bili brez izjeme strupeni sovražniki slovenskega ljudstva, so bili celo po ugotovitvah sedanjih avstrijskih oblasti tudi glavni nosilci nacizma na Koroškem.

Človek bi pričakoval, da so se koroške oblasti vsaj v zadnjih letih strahote nekaj naučile. Temu pa ni tako! Komaj so se po hudem razočaranju zaradi popolnega zloma nemškega nacizma spet malo oddahnile, že začinjajo znova s starimi izkušenimi metodami. Že nekajkrat smo dokazali, da novi »Bund der heimatreuen Südkärntner« ni nič drugega kakor stari »Heimatbund« v novi obliki, da se v njem zbirajo nacisti in narodni nestrpnosti in da vodi staro Maier-Kaibitschevo politiko ponemčevanja in iztrebljanja slovenskega ljudstva na Koroškem. V podkrepitev naših trditvev, objavljamo danes naslednje pismo v prevodu:

Tigrče, pošta Moosburg, 22. 6. 1947.

Dragi gospod nadučitelj!

Ne čudite se, če dobite enkrat pismo iz Tigrča. Čas mine hitro, kaj ne, in starimo se tudi. Topot prihajam s prošnjo. V moji soseščini stanuje živinozdravnik dr. Perz, ki je bil prej zaposlen na Dunaju, a pozneje zaradi pripadnosti k NSDAP odpuščen iz službe. Gospod dr. Perz opravlja tukaj svoj poklic, a naravno in samo posebi razumljivo lahko svoj posel izvršuje vsepovsod.

Sedaj pa je prejel gospod dr. Perz od »Bund der heimatreuen Südkärntner« pismo s ponudbo, naj bi začel poslovati v okraju Železna Kapla (občine Žitara vas, deloma Globasnica od okraja Doberla vas). Za sedež mu »Bund« predlaga Miklavčevo, ki leži v sredini. Pismo je podpisano s Köttinger. Zvezno vodstvo Doberla vas.

Gospod doktor bi pa seveda najprej rad kaj izvedel o tamošnjih razmerah. Ker Vi, gospod nadučitelj, lahko stvarno presoimate, Vas najvdušneje prosim, da poveste svoje mnenje, ali bi mogel gospod dr. tam neovirano in z uspehom delati, že zaradi njegove prejšnje pripadnosti k NSDAP. Nadalje, ali bi mu delal živinozdravnik v Železni Kapli, ki je, kakor znano, drugačnega političnega mišljenja, težkoče. Ali je Miklavčevo večje gospodarstvo? Ali bi gospod dr. lahko živel, če bi ga klicali samo »domovini vestnik«? Slovenskega jezika gospod dr. ne zna. Ker tamkajšnjih razmer ne pozna, Vas prosim, gospod nadučitelj, da nama najljubeznivejše sporočite, kako Vi mislite o tej ponudbi.

Peter Christiani l. r.,
župnik v Tigrčah.

Zveza domovini zvestih se torej obrača na nacisti, ki so ga na Dunaju odpuštili iz službe, da bi na Slovenskem Koroškem izpodrinil odločnega antifašista. Ponuja mu tudi že kar stanovanje pri voditelju vseh nacističnih petokolonašev in najožjem sodelavcu Maier-Kaibitscha, dr. Steinacherju!

Ali pa je morda že začel s svojim podtalnim delovanjem dr. Steinacher sam, ki se mora po zlomu hitlerjeve Nemčije »zadovoljiti« spet z Miklavčevino, ki so mu jo, za zasluge 20. leta dali v dar koroški šovinisti in na katero se je pred kračim vrnil iz taborišča, namesto da bi se zagovarjal za svoje hujskaško delovanje pod nacifašizmom? Ali pa celo le on vodi »Bund der heimatreuen Südkärntner« in je tudi vodstvo tega prikritega »Heimatbunda« samo formalno, medtem ko mu v resnici stojijo na čelu stari izkušeni voditelji koroške narodne nestrpne politike? Navedeno pismo jasno izpričuje vse naše trditve, s katerimi smo razkrinkali »zvezo takoimenovanih domovini zvestih«. Kakor nekdanj »Heimatbund«, skuša tudi ta prepričati našo zemljo z mrežo agentov, za kar pridejo v poštev predvsem nacisti, ki svojega mišljenja še

vedno niso spremenili in drugje ne dobi kruha. Na Slovenskem Koroškem pa naj odrinejo domače ljudi in zavzamejo vsa važnejša mesta v upravi in v javnosti, da bi potem s pomočjo učiteljstva čimprej spremenili slovensko lice zemlje v »staro vojvodino rajha«. Slovenskega jezika, ki ga koroške in avstrijske oblasti danes o vsaki priložnosti »uradno« proglašajo za enakopravnega, ni treba znati! »Bund der heimatreuen Südkärntner« bo s svojo podporo skrbel, da bo vsakdo lahko živel, samo če bo sodeloval pri germanizaciji dežele.

»Bundu« danes čisto jasno povemo: Slovenci smo v šoli trpljenja in preganjanja zadnjih let do jedra spoznali politiko in taktiko nemškega imperializma. Spoznali smo, kako si je ravno na Koroškem pod krinko »heimatreu« utrjeval svoje postojanke in ščeval proti zavednemu slovenskemu delavnemu ljudstvu. Za to spoznanje smo morali prenašati silno trpljenje in plačati ogromne žrtve. Zato ne bomo nikdar več nasedli ponovnim podobnim poizkusom. Mi dobro vemo, da je delovanje »Bunda« olje na ogenj vsem tistim elementom, ki vedno bolj drzno — ker pač čutijo, da s strani oblasti ni nevarnosti — dvigajo gla-

ve z namenom, da bi na Slovenskem Koroškem obnovili stanje, kakršno je bilo pred leti.

Mi pa bomo v povezanosti z avstrijskimi demokratičnimi množicami dokazali, da na Slovenskem Koroškem za ideje in cilje Maier-Kaibitscha pa tudi njegovih naslednikov ni več prostora. Proti tem ciljem se je naš narod uprl na življenje in smrt, proti istim imperialističnim ciljem so se borili avstrijski antifašisti in se danes skupno z nami borijo za obsodbo vseh tistih, ki so s svojim nacionalšovinizmom zakrivili toliko gorja nad našim ljudstvom. Če danes oblasti dopuščajo obnavljanje teh idej in organizacij, potem to pomeni, da se koroški nemški šovinisti še niso odrekli svojim načrtom, da še upajo na uspehe, da hočejo obnoviti Maier-Kaibitschevo politiko ponemčevanja in iztrebljanja slovenskega ljudstva. Zato je treba te elemente, ki hočejo za vsako ceno razdor, ki zavirajo pot k trajnemu miru, razbiti in uničiti. Slovensko ljudstvo bo ostalo na straži in ga ustrahovalni in osvajaletni načrti »Bunda der heimatreuen Südkärntner« samo še krepijo v zavesti, da se mora brezkompromisno boriti naprej, do popolne osvoboditve.

Na Koroškem še vedno vlada „Führer-princip“

Župan iz Škofič se še ne zaveda, da so minili časi, ko so različni »firerji« samostojno odločali na podlagi svojega visokega položaja v stranki in upravi. Bistvo demokracije pa je ravno v tem, da skupna posvetovanja in skupni sklepi onemogočajo diktatorske odločitve posameznika. Prav zato so bili postavljeni za izvedbo denacifikacije, ki je za demokratizacijo Avstrije življenskega pomena, tako imenovani senati treh strank, ki so jih ponekod dopolnili tudi še z zastopnikom OF. Kako se v resnici pojmuje delo in upošteva mnenje teh senatov, najbolj nazorno kaže pismo, ki ga je škofiški župan Kopeinig dne 19. dec. 1946 poslal okrajnemu glavarstvu v Celovcu pod števil. 1158/46 in ki obravnava mnenje senata trojice ter se nanaša na števil. 0404/R/46 z dne 16. 11. 1946: »Kot predsednik občinskega senata trojice poročam h vprašalnemu polam: Pri oceni obrtnikov in poljedelcev senat trojice ni dosegel soglasnega sklepa, ker sta KPOe in zastopnik slov. manjšine pri nekaterih osebah popolnoma neosnovano glasovala proti, zaradi česar ni bilo mogoče doseči sporazumne ocene »tragbar« ali »untragbar«.

Navedeni vzroki za »Untragbarkeit«

vseh v prašalni poli imenovanih oseb se mi ne zde zadostni in zato proglašam kot predsednik senata trojice popolno politično neoporečnost za vse, ki sta jih ostali dve stranki, KPOe in zastopnik slov. manjšine, imenovali »untragbar«.

Vprašamo, zakaj potem vsa komeitja senatov trojice in četvorice, če naposled župani lahko odločajo samostojno in se ne brigajo za mnenje najbolj prizadetih. Mislimo, da na Slovenskem Koroškem pač nihče ne more boljše soditi o politični preteklosti nacistov, kakor mi Slovenci, ki smo na lastni koži občutili delo teh ljudi. Ali je človek, ki je mučil tujerodne delavce in se še danes upa izjaviti: »Bolje bi bilo, če bi Kanalcji izseljence postrelili, namesto da so se vrnili, res neoporečen ali »tragbar«? Ali so »tragbar« denuncijanti in krivci izselitve? O tem pač morejo odločati samo prizadete žrtve in ne župani, ki v ničemer niso dokazali svojega protifašističnega mišljenja! Slovensko ljudstvo zahteva, da končno prenehajo z diktatorskimi metodami in upoštevajo njegovo mnenje. Krivce svojega trpljenja in preganjanja najboljše pozna edino naš človek!

na fronti. Avstrijska prva republika mu je odvzela vse pravice in državljanstvo, ob njegovi smrti pa je zastražila pogrebno svečanost s tolpo žandarjev ter ga oblatila po svojih časopisih. Koroški oblastniki Velike Nemčije pa so uničili in zasegli domove njegovi ženi in družini njegove hčerke. Zadnje potomce njegovega rodu so hoteli za vedno pregnati z domače zemlje. Oskrunili so njegov zapuščen grob in uničili njegovo ženo v taborišču izseljeniške bede.

KOROŠKA PO MNOŽIČNI IZSELITVI

Vsega tega trpljenja in gorja Koroška ni videla. Le po redkoma so se prikradli obiski iz domače Slovenske Koroške v taborišča izseljenih sorodnikov, prijateljev in znancev. Pošta je prihajala neravno. Stroga cenzura in potreba po previdnosti tudi nista dopuščali pravih stikov med izseljenci in domovino.

A tudi življenje Slovenske Koroške je šlo svojo, po nacističnem terorju celovških oblastnikov zapisano trnovo pot. Posebno prve dneve plahosti in splošne zbežanosti po izselitvi so nacistični zločinci dodobra izrabljali za svoje namene. V vsaki vasi so bili apeli in zborovanja, na katerih so govorili o zločinah in krivdi izseljenih. Temu so pridružili »zadnji poziv«, da vsak na Koroškem uvidi, da je Koroška za vse večne čase nemška in da je na njej prostora samo za zveste pripadnike Velike Nemčije. V dokaz trdne odločnosti, da se ravna po tem načelu, a tudi zaradi glasnih protestov zoper izselitve, je bila 12. 5. 1942 posebna seja, na kateri so merodajni ponovno preračevali posamezne primere izselitve. Samo 6 družin je na podlagi

posebnih priporočil smelo nazaj v domovino. Te naj bi bile dokaz, kako »pravilno« so izbirali žrtve za izselitve.

Po prvem ustrahovanju pa je kmalu prišlo iztrežnjevanje in končno notranji odpor proti nacističnim metodam tudi med širokimi množicami. Slišale so se prve obsodbe zločinskih akcije. Odpor proti vsakemu poizkusu nadaljnega izseljevanja je naraščal iz dneva v dan. Vaški ovaduhi in funkcionarji nacističnih organizacij ter njihovi pristaši so kmalu naleteli na splošen protest slovenskega ljudstva. Niti ponovne grožnje nacističnih mogotcev niso več zalegle. Nasprotno je nemške koloniste, ki so kot plačilo svojega petokolonaškega dela kot ilegalni nacisti prevzemali slovenske posestva, sprejelo slovensko podedelje z neprikritim sovraštvom. Vsak domačin, ki se je mešal v barantanje z razlaščenimi imovino izseljencev, je občutil povsod prezir, s katerim ga je spremljala soseščina. Vse bolj vidna je postala po izselitvi ločitev duhov na koroški vasi: Kolonisti, nacisti in njihovi maloštevilni pristaši na eni — pošteno delavno ljudstvo, uverjeno v zmago pravice na drugi strani.

V spoznanju tega položaja so celovški mogotci skušali narodnostno uničiti tudi poslednjo slovensko vas z nemškimi kolonisti. Izbira teh nacističnih stebrov za Slovensko Koroško je bila jako stroga. Samo preizkušene in najzvestejše so pošiljali na nove petokolonaške postojanke. To nam dokazujejo številni dokumenti, posebno pa še po Maier-Kaibitschu osebno podpisani dokumenti s točnim navodilom glede izbire kolonistov.

(Dalje)

Koroška V BORBĀ

Dr. Mirt Zwitter:

Poizkus iztrebljanja koroških Slovencev v dobi nacizma

Pogoji prisilnega dela so bili neznosni. Za vse garanje podnevi in ponoči slovenski izseljenec ni smel sprejemati drugega kot poniževalno miloščino. Še tisto pa mu je ob redkih obiskih družine v taborišču vzel SS-ovski poveljnik. Posebna navodila so odredila celo na oddaljenih službenih mestih najstrožje nadzorstvo življenja vsakega izseljenca. V tej stiski posameznikov in družin se je vedno bolj krhala vez skupnosti in kmalu se je trpljenje taborišč razdrobilo na nešteto posameznih usod, polnih bridkega doživljanja in bede. Izseljenci in posamezne družine so se razkropile v teku let pregnanstva domala po vsej Nemčiji. To je bil tudi verjetni načrt nemških narodno-političnih teoretikov, ki so bili ugotovili, da predstavljajo koroški Slovenci po svoji pretežni večini »po ponemčenju dragocen rasni material«.

Tudi razvoj vojne je vedno hujše posegal med vrste slovenskih izseljencev. Brezpravne so deloma odganjali moške v nemško vojsko. Zračni napadi so povzročali med prisilnimi delavci v industrijskih središčih Nemčije vedno no-
ve žrtve. Teror SS-ovcev je postajal ved-

no hujši. Tako je romala cela vrsta trpljenov iz prisilnih taborišč v še hujši pekel taborišč. V taboriščih pa je med starčki in onemoglimi bogato žela smrt. Celu veseli dogodek rojstva je v tej bedi in pomanjkanju pomenil za vsako družino samo novo trpljenje in hujšo skrb.

Številčni pregled tega nepopisnega gorja je doslej naslednji:

V taboriščih rojenih	34 otrok
umrlih	67 izseljencev
odvedenih v koncentracijsko taborišče	84 izseljencev
prisilno mobiliziranih v nemško vojsko	108 izseljencev
od teh padlih vojakov	24 izseljencev
doslej pogrešanih	10 izseljencev
skupnih smrtnih žrtev	101 izseljenec

Med smrtnimi žrtvami izselitve je tudi žena narod. poslanca Franca Grafenauerja, pokopana v protestantovski zemlji daljne Nemčije. Povest njegove družine je trpek simbol trpljenja Slovenske Koroške: Cesarstva Avstrija je tega velikega voditelja koroških Slovencev obsodila na smrt, ga pozneje »pomilostila« na dosmrtno ječo in mu ubila sina

SV. CIRIL IN METOD

APOSTOLA SLOVANOV

Slovenski narod na Koroškem že od nekdaj praznuje spomin slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Leto za letom naznanjajo številni kresovi po hribih, da se naše ljudstvo klanja spominu vseh velikih sinov in učiteljev slovenskega naroda, ki so ga vodili skozi temo dolgih stoletij suženjstva in brezpravnosti ter mu dajali vedno nove sile v boju za obstoj in enakopravnost.

Posebno danes, ko je slovenski narod izvojeval najtežji boj v vsej svoji zgodovini, se zavedamo bolj kot kedaj poprej, kako velike so bile zasluge blagovestnikov sv. Cirila in Metoda za razvoj ne samo verskega življenja med Slovenci ampak posebno še za razvoj slovenske in slovanske kulture. Vsi slovanski narodi so praznovali 5. julij kot spominski dan dveh mož, ki sta prinašala slovenskim narodom krščansko vero z resnično ljubeznijo in sta jo učila tudi v slovenskem jeziku. Nista se omejila le na širjenje vere, ampak sta z besedo in dejanjem gradila tudi samostojno kulturo Slovanov in s tem branila njihovo neodvisnost, ki so jo takrat že ogrožali germanski zavojevalci. Njima se morajo Slovani zahvaliti za resnično krščanstvo, ki je v tedanjih časih pomenilo prvi korak v kulturni svet in za nadaljnji razvoj narodne kulture.

Pokristjanjevanja poganskih Slovencev sta opravljala sveta apostola z največjim uspehom. To pa zato, ker sta učila narod v materinskem jeziku in z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo. Sv. Ciril je dal Slovanom prvi črkopis in učil narod čitati knjige v slovanskem jeziku. Uvedla sta bogoslužje v narodnem jeziku in ljudstvo se ga je zato oklenilo z ljubeznijo. Slovanski narodi, ki sta jih učila, so se zavedli nevarnosti, ki jim je pretela s strani germanskih posvetnih in cerkvenih oblastnikov, ki so za pokristjanjevanjem skrivali politične cilje. Razumljivo je, da se je zato zljil na njihovu ves njihov srd. Nemško cerkveno plemstvo, ki je smatralo misijonsko delo med Slovani kot izključno svojo nalogo, je videlo v delu naših blagovestnikov nevarnost, da jim bosta prekrizala načrte političnega zavojevanja, ki so jih uresničevali vsepovsod, kjer so narode zlepa ali z ognjem in mečem pridobivali za kršč. vero. Sv. brata sta bila zato izpostavljeni najkrutejšemu preganjanju s strani nemške visoke duhovščine in posvetnega plemstva, ki so z vsemi sredstvi hoteli uničiti njihovo delo, da bi tako lažje podjarmili slovanske narode. Šli so tako daleč, da so sv. Cirila in Metoda obtožili pri papežu kot krivover-

ca samo zato, ker sta učila ljudstvo v materinem jeziku. Takratni papež Hadrijan II. pa je imel razumevanje za delo slovan blagovestnikov in je potrdil slovenski jezik kot jezik za bogoslužje. Spoznal je veliki pomen požrtvovalnega dela svetih bratov in jima tudi priznal zasluge, ki sta jih imela za širjenje krščanske vere.

Papež Hadrijan II. je umrl in sv. brata Ciril in Metod sta morala voditi težko borbo proti nemškemu škofom. Stoletja so minila, ni pa še minilo »pokristjanjevanje« Slovencev, kakršnega so izvajali germanski škofje že v času sv. Cirila in Metoda. Še vedno se bori slovenski narod za božjo besedo v materinskem jeziku in za enakopravnost ljudi in narodov pred bogom in pred ljudmi.

Prav zaradi tega, ker je današnji čas v mnogih ozirih močno podoben času, v katerem sta živel in delala sveta brata Ciril in Metod se posebno spominjamo svojih blagovestnikov in cenimo njihove velike zasluge. To seme, ki sta ga zasejala pred mnogimi stoletji, je porodilo obilen sad, ki je oplemenitilo našo kulturo in še danes zmaguje nad vsem, kar ni v skladu s krščanskim načelom enakopravnosti vseh ljudi in narodov.

Nino.

14. VII. 1789 je padla Bastilja

Na ta dan pred stooseminpetdesetimi leti se je začela velika francoska revolucija. V tej revoluciji so široko ljudske množice Francije očistile deželo fevdalne reakcije in tiranije, ki je ovirala razvoj dežele. Revolucija je odprla pot velikemu razvoju kapitalizma, znanosti in tehnike ne le v Franciji, temveč tudi v drugih deželah. Lenin je dejal:

»Vse 19. stoletje, tisto stoletje, ki je dalo človeštvu civilizacijo in vso kulturo, je bilo v znamenju francoske revolucije. Brazde, ki jih je zaorala francoska revolucija, so bile tako globoke, da se je francoski narod, obogatel z njenimi pridobitvami, povzpел na napredno mesto v družbi narodov. Šele v dvajsetem stoletju je to častno vodilno mesto prevzel veliki ruski narod, ki je z Veliko oktobrsko revolucijo pokazal človeštvu nova pota napredka.

Francosko ljudstvo je svetlo čuvalo tradicije leta 1789. skozi poldrugo stoletje vse do danes. Ta tradicija ga je opozarjala, kakšno silo nosi v sebi, navdajala ga je z zavestjo moči in vere vase. Francoska revolucija in veličina Francije — to je nerazdružljivo povezano. V vseh velikih borbah francoskega ljudstva v zadnjem desetletju proti fašizmu in reakciji leta 1934, ko so Ognjeni križi skušali zatreti demokracijo v Franciji in uvesti fašizem, pozneje v času Ljudske fronte in končno v dneh partizanske borbe za osvoboditev Francije — v vseh teh borbah so svobodoljubne množice Francije klicale na pomoč velike in svetle tradicije francoske revolucije.

Francoska profildjanska reakcija, agenti dvesto milijard finančnega kapitala, izdajalci Petainovega in Lavalovega kova, reakcionarji vseh vrst v današnji Franciji, vsi ti so se odpovedali veliki dediščini francoske revolucije. In kadar so ti elementi dobili krmilo Francije v svoje roke in neomejeno odločali o njeni usodi, takrat so se vedno nad Francijo zgrnili črni oblaki.

Velike ideje francoske revolucije o bratstvu, enakosti svobodi, si so se z zapada razširile na ves svet, danes oficijelni zapad gazi. Oficijelni zapad, ki je gluha za naše upravičene zahteve, s tem dejansko pomaga fašističnim, šovinističnim in vojnihujskaškim elementom. Oficijelna Francija s tem ne izdaja samo svojega tradicionalnega zaveznika, temveč tudi velike ideje francoske revolucije, s tem pa dela največjo škodo tudi sami Franciji.

Revolucionarne tradicije francoskega ljudstva, skupne težnje za svobodo in

neodvisnostjo so ustvarile trde vezi med slovenskim in francoskim narodom. Čeprav Napoleonova Ilirija v naših krajih pade v čas, ko so bile potisnjene ob zid najbolj napredne sile francoske revolucije, vendar je bila to doba, ki je prispevala svoj delež k nacionalnemu razvoju slovenskega naroda. Demokratične revolucije v Franciji leta 1830 in 1848 so imele vpliv na demokratično revolucijo v Avstriji in so s svoje strani doprinesle tudi k demokratičnemu razvoju v Sloveniji. Pariška komuna leta 1871 je dala primer in vzgled borbe, sile in vloge

M. Tarasov, sekretar Vsezveznega centralnega sveta sindikatov:

Kaj smo videli na Japonskem in na Koreji

V marcu in aprilu letošnjega leta je obiskala Japonsko in Korejo komisija Svetovne federacije sindikatov, v kateri so bili Louis Saillant (predsednik komisije), Bell (Anglia), Townsend (Združene države Amerike) in jaz kot zastopnik sovjetskih sindikatov.

V poldrugem letu obstoja Svetovne federacije sindikatov so se mudili njeni zastopniki in komisije v mnogih deželah, med drugim v vseh treh državah fašistične »osic« v Italiji, Nemčiji in Japonski. V vseh deželah brez izjeme so demokratične sile, delavski razred in vse delovno ljudstvo zastopnike Svetovne federacije sindikatov zelo prisrčno sprejeli, hkrati pa so naleteli na sovraštvo reakcionarnih sil.

Japonska, ki smo jo obiskali letos v marcu in aprilu, v tem pogledu ni izjema.

Iz nam neznanih vzrokov sta štab generala Mac Arthurja in vojno ministrstvo Združenih držav Amerike, ki mu je Mac Arthur podrejen, s slabo prikrito nenaklonjenostjo sprejela vest, da nameravajo zastopniki Svetovne federacije sindikatov obiskati Japonsko in Korejo. Dovoljenje za potovanje na Japonsko je bilo izdano šele po vztrajnem Saillantovem prizadevanju v Washingtonu. Še več, izdano je bilo konec februarja, prve dni marca pa razveljavljeno, očitno po prizadevanju prvakov Ameriške federacije dela, ki ima v ameriški politiki na Japonskem sploh vidno vlogo. Sledile so nove prošnje in nova pogajanja. Končno se je komisiji šele v zadnjem tednu marca posrečilo priti na Japonsko.

proletariata v borbi ljudstva za socialno pravičnost in nacionalno svobodo v novi dobi imperializma, primer, iz katerega so črpali izkušnje tudi voditelji Velike oktobrske revolucije z Leninom na čelu. V letih boja proti fašistični nevarnosti pred drugo svetovno vojno je francosko demokratično ljudstvo z Ljudsko fronto dalo primer borbe proti fašizmu, primer, ki je krepil, vzpodbujal in učil tudi naše ljudstvo. V teku velike vojne proti fašizmu, ko je francoski narod zaradi izdajstva domače reakcije padel v sužnost pod hitlerjevski škorenj, nas je zopet družila skupna borba za nacionalno osvoboditev in demokracijo.

Naj živi 14. julij, praznik demokratičnega, svobodoljubnega ljudstva Francije!

Rok našega bivanja na Japonskem in v Južni Koreji je bil zelo kratek: samo približno dva tedna.

Mnogo časa je šlo za izdelavo programa o dejavnosti komisije na Japonskem. Morali smo zavrniti težnjo ameriških oblasti, da bi obrnile našo pozornost na ogled različnih zgodovinskih znamenitosti. Izjavili smo, da nismo turisti in da stojimo pred nami resne naloge, da se seznanimo s položajem delavskega razreda in sindikalnega gibanja na Japonskem. Zato ne moremo izglubljati za naše delo skrajno počilo odmerjenega časa. Posrečilo se nam je vztrajati pri svojem.

Obiskali smo v Tokiu elektrotehnično tovarno in železniške delavnice, v Kiotu tkalnico svile, tovarno nogavic in železarno, v Osaki tovarno aluminija; ogledali smo si kemično tovarno v Fukuoki, premogovnike v Omuti ter delavske stanovanjske prostore in šolo v Tokiu.

Osnovni vtis, ki smo ga dobili pri ogledu podjetij, je ta, da se ceni človeško delo na Japonskem zelo nizko. To velja v smislu izredno nizko plačanega dela, kakor tudi glede pomanjkanja sleherne zaščite dela in skrbi za delovnega človeka, ki je na Japonskem ne poznajo.

Človek takoj opazi široko uporabo dela otrok in mladine. V tovarni nogavic v Kiotu in v elektrotehnični tovarni v Tokiu smo videli mnogo deklet v starosti od 11 do 20 let; starejše delajo v tovarni že po deset let. Z drugimi besedami, delati so začele že kot otroci. Značilno je, da je plačano delo deklet slabše celo pri plačevanju otroškega dela. V

elektrotehnični tovarni sem videl 22letno dekle in 11letnega dečka, ki sta opravljala na dveh stružnicah enako delo; deček pa je trdil, da mu je 16 let. Dečkova meza je poldrugokrat višja od mezde njegove sosedice.

Delavci elektrotehnične tovarne, ki smo si jo ogledali, imajo v delavskem gibanju Japonske važno vlogo. Dobro so organizirani in odlikujejo se z veliko aktivnostjo. Ko smo odhajali iz elektrotehnične tovarne, je organiziral tovarniški komisar v taborišču manifestacijo na čast komisiji Svetovne federacije sindikatov. Pozdravili in poslovili so se od nas z vzkliki »banzaj« (hura).

Japonski delavski razred noče živeti po starem. Poraz japonskega imperializma je zdrnil v njem upanje na osvoboditev izpod na pol fevdalnega režima in brezpravja. Z veliko zaskrbljenostjo gledajo zdaj japonski delavci, kako poskušajo reakcionarne sile, ki so obdržale komandne pozicije v deželi, ignorirati naloge demokratične preobrazbe dežele, predvidene v potsdamski deklaraciji. Japonski delavci se bore za uresničenje demokratičnih pravic in svobod. V tem je osnovni smisel in vsebina sindikalnega gibanja, ki se po kapitulaciji japonskega imperializma naglo razvija.

Japonski sindikati štejejo zdaj približno 4.500.000 članov, pred vojno in do prepovedi sindikatov l. 1940 pa so šteli komaj 400 do 500.000 članov. Toda razcepjenost sindikalnega gibanja so na Japonskem še ni preživela. Progresivno-demokratično strujo predstavlja v sindikalnem gibanju Japonski kongres proizvodnih sindikatov, ki šteje nad 1.600.000 članov, in Japonska federacija dela, ki šteje približno 1.000.000 članov. V deželi so še druga sindikalna združenja.

Poskusov, da bi ustanovili enotno sindikalno središče v deželi, je bilo že več in na poti enotnosti je že bilo doseženih nekaj uspehov. Malo pred našim prihodom je bil ustanovljen Vsejaponski odbor sindikatov kot organizacija, ki povezuje različna sindikalna združenja v deželi. Treba je tudi omeniti, da je bil činitelj enotnosti v neki meri tudi združeni sindikalni odbor, organiziran za sprejem komisije Svetovne federacije sindikatov.

Sprejem se je vršil drugi dan po našem prihodu v Tokio. Seji, ki jo je sklical odbor po sprejemu, so prisostvovali zastopniki različnih v odboru včlanjenih organizacij.

Govorniki so na seji soglasno pozdravljali prihod naše komisije. Takoj smo se lahko prepričali — in vsi poznejši naši vtisi so to potrdili —, da teži japonski delavski razred k strnitvi svojih vrst in k enotnosti z delavci drugih dežel. Sodelovati hoče pri uresničenju ideje svetovne enotnosti delavskega razreda, katere poseibljenost je Svetovna federacija sindikatov, ki nas je poslala na Japonsko. Venomer so nas vpraševali, ali se bodo japonski sindikati lahko pridružili Svetovni federaciji.

V kolikor smo se mogli prepričati, so nekateri funkcionarji iz vodstva Japonske federacije dela nasprotniki enotnosti sindikalnega gibanja. Očividno se boje, da v združenih sindikatih ne bodo imeli vpliva. Njihovemu stališču se pozna vpliv prvakov Ameriške federacije dela, ki so na Japonskem zelo aktivni.

Po drugi strani pa je smatral predsednik Japonske federacije Macuoka za potrebno, da je objavil v tisku pozdrav komisiji Svetovne federacije sindikatov. To govori o avtoriteti mednarodne delavske organizacije ki smo jo zastopali na Japonskem. O tem smo se lahko prepričali tudi iz pogovorov z delavci in voditelji osnovnih sindikalnih organizacij v podjetjih, na sestankih, ki jih je sklical odbor po sprejemu naše komisije in na velikanskem mitingu, prirejenem pred našim odhodom na čast Svetovni federaciji sindikatov.

Bilo bi še prezgodaj govoriti o tem, da je naloga sindikalne enotnosti na Japonskem že izpolnjena. Na poti k uresničenju enotnosti je še mnogo ovir. Računati je treba s tradicijami, z odklonilnim stališčem vodstva Japonske federacije dela, z vplivom agentov Ameriške federacije dela in končno z ameriško vojaško administracijo. Borba za enotnost se na Japonskem bje, toda njena zmaga ne more biti lahka in dosežena kmalu.

(Dalje)

ŽITO V KAŠČI

Koliko truda in skrbi je bilo potrebno, da smo z žitnim zrnjem že tako daleč! In vendar, koliko pazljivosti in koliko dela je še treba, da s takšnim trudom spravljeno pridelek obvarujemo pred nadaljnji izgubami.

Zrnje je živo bitje, ki diha in izgublja vodo ter se zaradi tega stalno suši in izgublja svojo prvotno težo. Ta izguba znaša pri žitnem zrnju po enem letu do 3,5 %, pri fižolu 6 % pri koruzi 12 do 20 %.

Če je prostor, v katerem smo shranili žitno zrnje, premalo zračen, morda celo zatohel ali vlažen, se naselijo v kašči plesni in razne bakterije, ki povzročajo pri žitu vsakovrstna vrenja in s tem nadaljnje izgube. Shramba za žito naj bo torej suha, zračna, hladna in čista. Zgrajena naj bo tudi tako, da jo lahko zapremo pred ptiči in mišmi.

Omlačeno žito, ki ni dosti suho, nasujemo v žitnici najprej samo nekaj prstov na debelo in ga prvi teden vsak dan premetavamo z lopato. Ko je že primerno osušeno, zadostuje, če ga premečemo do jeseni vsake tri tedne, pozimi pa vsak drugi mesec. Spomladi, ko se zbuja rast, je treba večkrat misliti na premetavanje žita. Zelo koristno je tudi vejanje, ker odstranimo s tem prah, ki se nabere na zrnju in vleče nase zračno vlago. Z vejanjem preganjamo tudi žitnega rilčkarja, ki ga vsako premetavanje, posebno pa vejanje zelo moti. Kadar vejamo, premetavanje lahko opustimo.

Žito smemo premetavati in vejati samo tedaj, kadar je zunanji zrak bolj suh kakor notranji in kadar je zunanja temperatura nižja od notranje. Zato odpiramo okna jeseni, dokler je žitnica toplejša kakor zunanji zrak, podnevi, pozimi pa ponoči in sicer le ob suhem vremenu ali zgodaj zjutraj, ko ni megle. Spomladi, ko se začne zunanji zrak segrevati, žitnica pa je mrzla, naj bodo, zlasti ob južnem vremenu, okna podnevi zaprta. Za premetavanje in vejanje žita pa je spomladi treba odbrati zgodnje dopoldneve ob suhem vremenu. Tudi poleti je treba okna podnevi kolikor mogoče zapirati, ponoči pa odpirati. Če namreč pustimo v žitnico toplejši zrak, ki je vlažnejši, se zrnje orosi, kar mu seveda škoduje.

Če opustimo zračenje, ne premetavamo žito in ne pazimo na zadostno snago v kašči, se lahko naseli v žitnici žitni rilčkar, ki dela po žitnicah ogromno škodo. On povzroča, da žito dobesedno lahko »odfriča« in da nekega dne najdete v kašči mesto kupa žita kup plev.

Črni žitni rilčkar ali žužek dela škodo v notranjosti žitnega kupa ali skrinje, zato ga ni takoj opaziti. Ta žitni škodljivec prezimi v špranjah in razpokah tramovja. Samičke izglodajo spomladi z

rilčkom v zrnje majhne luknjice, v katere zležejo po eno jajčece. Po 10 do 14 dneh se iz njih izležejo majhni črvički, ki se še globlje zarijejo v zrno in izžro iz njega moko, da ostane sama kožica. Nato se zabubijo. Meseca julija pride iz bube nov žužek, ki se oplodi tako, da nastane še pred zimo nov rod, ki prezimi spet v kašči.

Najuspešneje se borimo proti rilčkarju s snago in svetlobo v žitnicah in s prezračevanjem žita. Vse špranje in razpoke razkužimo in zamašimo s cementom ali z apneno kašo, ki smo ji pridjali nekaj petroleja. Priporočljivo je tudi zažgati v skrinjah, v predalih, po možnosti tudi v kaščah žveplo, pustiti kaka dva dni vse dobro zaprto, da žveplena para za-

mori žužke, molje in druge škodljivce. Zelo učinkovito sredstvo je tudi ogljik. V njem namočimo vreče in jih pogrnemo čez žito, povrhu denemo še kako neprodorno plahto. Po dvanajstih urah žito odgrnemo. V njem je uničena vsa zalega. Žito nazprostre, da se prežrači. Priopominjam pa, da je žvepleni ogljik zelo vnetljiv ter je ravnati z njim sila previdno. Če imamo le malo žita, ki ga je napadel rilčkar, ga lahko spravimo za nekaj ur v toplo peč, ki pa ne sme imeti nad 50 stopinj Celzija, da ne trpi kaljivost; zalega škodljivcev pa se pri tej vročini zamori.

Nič manj kot rilčkar je škodljiv žitni molj ki leta do julija kot srebrnosivi metuljček. Njegova samička zleže jajčeca na žitno zrnje. Iz njih se izvalijo beli črvički, ki spredejo po več zrn skupaj in jih žro. Začetek septembra si izgrizenih zrn napravijo zapredek, v katerem se zabubijo ali se povlečejo v špranje

tramovja in desk, kjer ostanejo do pomladi.

Proti žitnemu molju se branimo s snago in prezračevanjem žita, tako kakor proti žitnemu rilčkarju.

Borba proti vsem škodljivcem shranjenega žitnega zrnja je pač najlažja v takem prostoru žitnice, ki je od vseh strani obzidan in ometan. Tla naj so kolikor mogoče gladka, pri tem pa naj so slab prevodnik toplote. Tla iz cementa niso za žitnice, ker so vlažna. Nekoliko boljše je opeka, vendar povzroča precej prahu. Najboljša tla so iz hrastovega ali borovega lesa. Deske naj bodo pooblane in dobro spahnjene, da ni med njimi razpok in špranj. Za zapiranje in zračenje žitnic je treba oskrbeti tudi prikladna okna, ki se naj zapirajo z lesenimi zapahi, da je prostor temnejši. Če lahko napravimo okna v dveh nasprotnih stenah, je to tem bolje ker se žitnica radi prepriha hitreje in temeljiteje zrači. Kožuški.

POLETNA PRAHA

Ko smo poleti obdelali izpraznjene njive in jih zasejali s postrno setvijo, nam je ostalo še marsikatero strnišče, ki ga nismo mogli ali tudi ne nameravali zasejati. To ostane navadno nepreorano. Tako stanje pa zelo kvari godnost zemlje.

Dokler so žita še obsenčevala zemljo ter jo varovala pred neposrednimi sončnimi žarki, je ostala ta še kolikor toliko godna. Tako stanje imenujemo senčna godnost. Ko pa je bila strn požeta in spravljena z njive, je ta varnostna senca prenehala in sončni žarki neovirano žgo zemljo in izhlapevajo njeno vlago. Ko je vlaga iz gornjega sloja izpuhtela, pronicava voda iz spodnjih slojev na vrh in izhlapi. Pri tem se tla vedno bolj strjujejo in tlačijo. Tako se zemlja vedno globlje suši in spreminja v trdo vezano suho plast. Kako globoko sega tako izskavanje vode iz tal, so dognali poskusi na ilovnatih tleh, na katerih se je zemlja zaradi nepršenja izsušila do 1 m globine.

S takim izsušenjem zemlje pa izgine iz nje voda, ki je glavna pospeševalnica delovanja talnih drobnoživk — bakterij in plesni. Brez te je vsaka prehrana živih bitij nemogoča. Življenje preneha v zemlji in vrhu nje. Tako izsušena, stisnjena tla težko vpijajo vodo-deževnico, ki odteka po površju namesto v zemljo. Težko jo je tudi obdelati, ker večkrat tudi plug ne more zarezati vanjo. Če pa to morda z muko dosežemo, tedaj dobimo same trde grude, ki jih ni ti brana ne more zdrobiti. Počakati moramo na dež, da jo toliko omehča, da plug lahko vanjo zareže.

Toda tudi tedaj ni zemlja še taka, kakor bi si jo želeli. Iz nje izgine vsaka godnost: delovanje bakterij preneha, sprstenina se ne razkrajja, rastlinska

hranila se ne morejo pripravljati, da bi postale užitne za korenine. Manjka jim vode in vseh ostalih pogojev za delovanje talnih drobnoživk.

Kaj nam je storiti, da preprečimo tako škodljivo delovanje poletnega sonca na rodovitnost zemlje? — Če hočemo to doseči, moramo gornji sloj zemlje tako zrahljati, da prekinemo zvezo drobnih evčvic, ki dovajajo vodo iz spodnjih plasti na vrh. To dosežemo s tem, da jo spravimo, to je gornji sloj zemlje preorjemo približno 5 do 8 cm globoko.

To se pa mora zgoditi čim prej po žetvi, dokler je zemlja na vrhu še nekoliko vlažna. Vsak dan zakasnitve pomeni veliko izgubo vode iz tal. V krajih z umnim poljedelstvom delajo tako, da ob žetvi takoj povežejo žito v snope, jih zložijo v vrste, tako da med njimi že lahko orjejo. Ko spravijo snope stran, tedaj sprašijo tudi ostali del njive. Tako nujno se jim zdi to prašenje, da nočejo zamuditi niti enega dne. Uspehi so pokazali, da je to pravilno in zelo koristno.

Tako prašenje ohrani vso vlago v zemlji, ker prepreči njeno pronicanje na vrh. Tisti mali sloj na vrhu, ki se posuši pomeni neznatno izgubo vode. Pač pa še koristi, ker se posuši plevel, do katerega ne more priti več vlaga, ker so mu korenine potrgane. V notranjosti zemlje se pa nemoteno nadaljuje delovanje bakterij, ki pripravljajo hrano za bodoče rastline. To tudi zelo olajša jesensko oranje, bodisi za jesensko setev ali za zimsko praho, ker ostane zemlja ves čas rahla, vlažna in mrvičasta.

Zgodi se pa večkrat, da ob času žetve nimamo vprege in ni časa za takšno prašenje in moramo čakati teden ali dva, da pridemo do tega dela. Tedaj se nam že delajo grude. Te moramo zdrobiti z

brano, ali če to ne gre, z valjanjem. Toda po valjanju moramo zemljo vsekakor prebrantiti, da ostane gornji sloj zemlje rahel.

Vsak umni poljedelec mora torej poskrbeti, da čim prej po žetvi preorje vsa strnišča, s čimer si ohrani dobra svojstva zemlje, zlasti njeno godnost, obenem uniči plevel in si olajša njeno poznejše obdelovanje. To velja zlasti za težje ilovnate zemlje. Te se namreč brez prašenja tako pokvarijo, da jih je pozneje težko pripraviti godne. Tudi za peščena tla je prašenje zelo važno, ker take zemlje zadržujejo le malo vlage, in če ta izhlapi, jo je pozneje težko nadomestiti. Ing. L. R.

ZAGOSPORDINJE

Star krompir dobi boljši okus, če mu med kuhanjem dodamo nekaj kapljic kisa.

V toplih dneh shranimo meso dalj časa, če ga povijemo v mokro krpo, namočeno v slanem kislu, ali pa ga položimo v mleko. Posebno teletina postane mehka in sočna.

Trd kruh se omehča in postane kakor svež, če ga denemo v lonec in postavimo v vrelo vodo. Lonec pokrijemo in pustimo v vodi tako dolgo, da je voda mlačna.

V poletnem času ostanejo jajca dalj časa sveža, če jih položimo v peč na rešetko. Stalen preprih jih ohrani sveža.

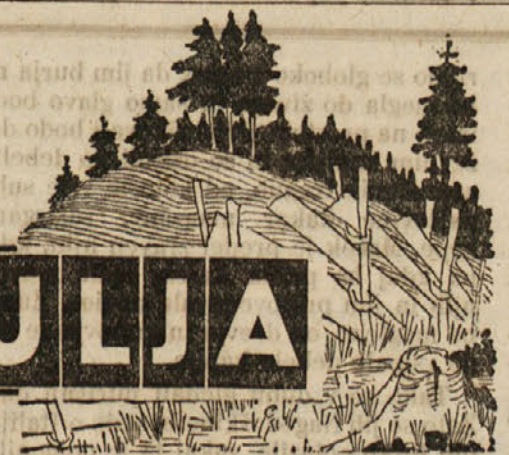
Ostalo jajce ali rumenjaki se ne osuši, če nalijemo nanj mleka ali vode.

Rumenjak več izda, če mu dodamo malo soli. Rumenjak potemni.

Žitno kavo in cikorijsko dajemo vedno v mrzlo vodo in pristavimo. Ko je kava vrela deset minut, dodamo zličko prave kave, premešamo, odstavimo in pokrijemo. Taka kava bo imela izvrsten okus.

G A B E R :

PATRULJA

Zdelo se ji je, da bi bila to najlepša rešitev.

Dež se je še vedno zaganjal v polknice in luč je še vedno vztrepetavala, kakor bi ugasala. Nato je nenadoma zagrmelo in koj se je dež še bolj zagnal v polknice. »Tako zgodaj v letu, pa že grmi, to ne bo dobro, ne bo dobro,« je mrmrala. Potem se ji je zdelo, da je nekdo poklkal na okno. Dvignila je glavo in prisluškovala. »Samo veter se zaletava v polknice, samo veter,« je hotela prepričati samo sebe. Takoj nato pa je znova zaslišala trkanje.

»Prišli so,« je zamrmrala. Vstala je in jim šla odpirat. »Ali naj jim povem kar precej, ali naj jih zadržim,« se je vprašala, pa se ni mogla odločiti.

S Francetom sta prišla še dva tovariša. Mlajšega je že poznala, ker je bil že večkrat pri njih, starejšega pa še nikoli ni videla.

Od vseh treh je teklo, da je na podu nastala naenkrat velika mlakuža. Francet je imel temen gumijast plašč in ko ga je odložil, je bil spodaj videti suh. Tovariša pa nista bila ogrnjena z ničemer in sta bila premočena do kože. Toda vsi trije so se smehljali, kakor bi bilo vse to samo šala. Starejši se je celo opravičeval, ker so pomočili pod.

»Saj ni nič, saj ni nič,« je hitela. »Da bi se le vi ne prehladili, ko ste tako premočeni. K peči se spravite, pa se boste posušili.«

Ko jih je gledala, kako teče od njih in kako so premočeni, so se ji zasmilili in

je bila zelo postrežljiva. Za trenutek je pozabila, da jih mora zadržati, pozabila je, da bi jih morala posvariti. Ko jim je prej odprla vrata, jim je komaj odgovorila, ko so jo pozdravili, ker je bila še vsa v svojih težkih bojih, še vsa pod vtisom župnikovih besed: »Zločinci so in kdor podpira zločince, je sam deležen njihovega greha.« Tako hladno jih še nikoli ni sprejela in Tone, ki je bil prvič v hiši, si je dejal: »Tu pa niso veseli našega obiska, v tej hiši nam pa ne bo toplo.« Toda v sobi je kmalu spremenil svoje mnenje, zakaj Nagodeške je bila zopet sama dobrota, sama materinska skrb.

»Pogrejte se, fantje, in posušite. Takoj vam prinesem vročega mleka in potem vam skuham še žgancev.«

Zdaj se je že navadila partizanskih navad. Ko so prvi prihajali k nji, jih je še spraševala: »Kaj pa naj vam skuham?« In vselej so ji odgovorili: »Žgancev, mati. Skuhajte nam zvrhano skledo žgancev.« Ona jim jih je res vselej skuhalo tolikšno skledo, da jo je komaj nesla. Žganci so bili rahli, da so se kar tresli, na vrhu jih je potresla z mehкими, debelimi ovirki. Ko so fantje zagledali zvrhano skledo, so se jim usta razlegnila prav do ušes in obrazi so jim bili svetli, kakor da bi jih bilo obsijalo sonce. Ob takih prilikah se je vselej vprašala: »Le zakaj se žgancev tako razvesele? Saj so

kakor otroci, ki jim teta prinese piškotov iz mesta. Žgancev se ne bi bilo treba tako razveseliti. Kaj pa so žganci? Preprosta kmečka jed. Če se otroci razvesele piškotov, kdo bi jim zameril. Toda žgancev...« In pozneje ni nič več spraševala. »Žgancev vam skuham in vročega mleka,« je vselej dejala in vsakemu pogledala v obraz, ker ji je tako dobro delo, ko je videla, kako so jim začarele oči. Ko je ta večer spet rekla: »... in potem vam skuham še žgancev,« je pod vplivom njihovih nasmejanih obrazov pozabila na vse težave in nekaj trenutkov ji je bilo, kakor bi že prišli tisti lepi časi, o katerih je tolikrat sanjala: nekoč bo le konec te vojne in potem bo ostal za zmeraj pri nas.

Ko je bila že na vratih, jo je France vprašal: »Kje pa je Anica, mati?«

Obstala je in se obrnila. »Na Vrhniko je šla. Zvedela je, da se nekaj pripravlja, da je tja prišlo mnogo Italijanov in je šla. Šla je že opoldne, pa je še sedaj ni nazaj.« Pri zadnjih besedah se ji je pomračilo čelo. Zvila jo je skrb zaradi hčere, obenem pa se je spet spomnila župnikovih besed. In zazdelo se ji je, da so oni krivi, da ni hčere doma. Če se ne bi imela s Francetom rada, najbrž ne bi letala stalno na Vrhniko. In ali je bilo treba njemu v gozd? Doma naj bi bil ostal in obdeloval grunt, kakor je rekel župnik. »Tako ne bo šlo več naprej,« je

JEKLO IN STROJI

V osrednjih okrajih Stalingrada so sedaj skoro same razvaline, čim dalje pa greste proti severu ob Volgi, je razvalin vedno manj.

V severnem delu mesta delajo tri glavne ogromne tovarne »Rdeči oktober«, »Barikada« in znana stalingrajska tovarna traktorjev.

V zadnjih štirih letih so bile v Stalingradu obnovljene industrijske naprave, ki zavzemajo površino približno 900.000 kvadratnih metrov in približno prav tolikšno površino za stanovanjska poslopja. Sedaj šteje Stalingrad okoli 300.000 ljudi.

Lani so obnovili 110.000 kvadratnih metrov novih stanovanj, zgradili 10 šol, nekoliko tovarn prehranske in lahke industrije. V središču mesta so odprli gledališče, fizično-terapevtski zavod, pedagoški zavod in druge kulturne ustanove. V mestu delajo žaga, kombinat za gradnjo tipiziranih hiš, tovarna konzerv, največja v ruski federaciji, tvornica čevljev, konfekcijska tovarnica in druge tovarne, ki oskrbujejo prebivalstvo s predmeti za širšo potrošnjo.

Največji vtis napravlja okraj, kjer so tri ogromne tovarne, obdane z delavskimi naselji. Dimniki, tovarne, železniške proge, nove delavske naselbine, šole, parki — takšen je ta okraj.

Ogromni nemški vojni stroj, ki je krenil v Rusijo leta 1941, na fronti dolgi 3000 km, je poslal jeseni naslednjega leta svoje glavne sile proti jugozapadu, proti Volgi in Bakuju. V južnih in osrednjih okrajih Stalingrada so Nemci zbrali 100 topniških polkov, elitne strelske divizije, tisoče tankov in tovarn proti stalingrajskim tovarnam v severnem delu mesta. Še sedaj imenujejo »Mamajev Kurgan« na severu Stalingrada »Železni hrib«. Ves hrib je poln ostankov granat. Poleg tovarne »Rdeči oktober« je puščava, kjer ni ostal noben kamen cel. S topniškim ognjem so bile na tem kraju uničene vse zgradbe.

V tovarniškem okraju Stalingrada je zdaj že več hiš kot razvalin. To je velika zmaga. Pred štirimi leti je bila tu puščava. Nemci so vse uničili.

Inženir tovarne traktorjev Pljazov mi je pripovedoval: »Ko sem prišel v tovarno, sem komaj našel oddelek, ki bi ga moral obnoviti. Po treh dneh so prišli prvi delavci — pet ljudi. Pričeli smo razkopavati razvaline. Vsak dan smo našli v razvalinah 100 neeksploziranih granat ter po 5 do 10 min, ki smo jih kmalu uporabili, kadar je bilo treba razvaline minirati. Končno smo prišli do prve stružnice, ki je bila vsa zveržena.

Na prave težave smo naleteli šele kasneje, ko smo v hudi zimi montirali nove stružnice. Ni bilo streh, vendar pa so stroji pričeli delati. Neprenehoma smo morali odstranjevati led, ki se je zbiral na njih.

Samo pri prvem večjem odstranjevanju razvalin tovarne traktorjev so odpegljali nad 5000 vagonov opeke, betona in ostankov železnih konstrukcij in naprav. Livarno in druge oddelke so obnavljali hkrati z graditvijo tovarniških zidov. Prve dele za traktorje so delavci vili pod odprtim nebom.

Nemci so osredotočili proti stalingrajskim tovarnam, ker so dobro razumeli njihov pomen. Stalingraščani so s svoje strani uporabili vse svoje sile, vso odločnost, voljo in samozatajevanje za obnovo tovarn. V času I. obnove, ko so se borili proti nepremostljivim težavam, so prebivalci Stalingrada preživeli izkušnje, ki niso bile manjše kakor one v času bojev.

Prebivalci Stalingrada so hrabro vzdržali vse preizkušnje. Velika mesta nastajajo v stoletjih, toda Stalingrad sam je v

Obnova poljske prestolnice

Celotna škoda, ki jo je povzročilo narčno in sistematično nemško razdejanje Varšavi, so ocenili na 16 milijard 280 milijonov zlotov (po predvojnih računih). Ta vrednost dosega višino šestih predvojnih letnih proračunov poljske države.

Rečemo lahko, da 15. januarja 1945, ko so čete Rdeče armade in Poljske vojske osvobodile poljsko prestolnico, na levem bregu Visle ni bilo nepoškodovane hiše, niti ena varšavska ulica ni bila prehodna in da v Varšavi skoraj ni bilo živga človeka. Samo med vstajo je padlo v borbah ali pa so Nemci zverinsko pobili okoli 300.000 varšavskih prebivalcev.

Odločitev poljske vlade, da prenese prestolnico v Varšavo, brz ko so bile osvobodene njene razvaline, je odločilno vplivala na obnovo mesta. Od vseh strani se je takoj po osvoboditvi začelo vračati v Varšavo prebivalstvo, ki je zbežalo iz mesta po propadu vstaje. Začela se je obnova mesta, ki jo je narekovala nujnost, da si zgradiš pač streho nad glavo, da si med ruševinami poiščeš kotiček, kjer boš varen pred neurji in vetrovi, da se med podrtijami urediš skromen prostor za trgovino, da zavaruješ in spraviš v pogon stroje v tovarnah, ki so ostali po naključju celi, da si urediš skromno pisarno, kjer ti je za mizo prazen zabo, za stol pa zabojček.

Obnovitveni načrt za obdobje od leta 1947 do 1949 obsega obnovitev zgradb, ki so se po naključju izognile porušenju, in v mejah možnosti postaviti temelje bodoče uredniškega načrta. Obnovili bodo samo tista poslopja, ki niso načrtu nasprotna. Če torej odštejemo zgradbe, ki niso v skladu z bodočim načrtom me-

štirih letih postal mesto s prebivalstvom 300.000 ljudi, mesto, ki že daje jeklo, stroje, traktorje, gradivo, obleko, obutev, naprave za industrijo nafte in vlačilne čolne za pomorski promet. Leta 1946 so dala glavna podjetja v mestu 41,7 % več industrijskih proizvodov kakor leta 1945. Tovarna traktorjev je v tem času izdelala 1514 traktorjev več kakor prejšnje leto.

V tovarni jelka »Rdeči oktober« so obnovili trinajsto martinarno. V primeri z letom 1945 se je proizvodnja jelka v tovarni »Rdeči oktober« povečala za 70 %, proizvodnja valjanega železa pa za 32 %. Leta 1950. bo tovarna proizvajala milijon ton jelka in 650.000 ton valjanega železa.

V štirih letih je dal Stalingrad za približno 2 milijardi rubljev industrijskih proizvodov. Vsak traktor, vsaka tona jelka, ki ju proizvaja Stalingrad, prispeva h graditvi tovarn, šol, gledališč in stanovanjskih hiš. V kratkem bo Stalingrad ponovno poln življenja, popolnoma obnovljen.

D. Jušenko.

TA TEDEN SE SPOMINJAMO

- 12. 7. 1944 so patrolje vzhodnokoroškega odreda napadle Nemce pri Sv. Ožbaltu na Svinški planini.
- 12. 7. 1863 je bil rojen Albert Calmette, francoski bakteriolog. Iznal je način pripravljanja serumu proti ugrizu nekaterih kač.
- 13. 7. 1883 je bil rojen Hinko Smrekar slovenski slikar-grafik. Ustreljen je bil kot talec v gramozni jami dne 1. 10. 1942.
- 14. 7. 1944 so enote koroških partizanov izvršile severno od Drave več akcij in so imele več spopadov z Nemci.
- 14. 7. 1789 je bil začetek francoske buržuazne revolucije.
- 14. 7. 1805 je v Novem mestu umrl pisatelj Janez Trdina.
- 14. 7. 1795 je v Ljubljani umrl Anton T. Linhart.
- 15. 7. 1904 je umrl slavni ruski pisatelj Anton P. Čehov. Rojen je bil 1860.
- 15. 7. 1945 je bil končan I. kongres balkanske mladine, ki je bil od 9. do 15. v Beogradu.
- 15. 7. 1945 je bil v Ljubljani I. kongres Osvobodilne fronte Slovenije.
- 16. 7. 1942 je bil začetek velike italijanske ofenzive na osvobodeno slovensko ozemlje. Hkrati se je začela nemška ofenziva na Gorenjskem in Stajerskem.
- 16. 7. 1890 je umrl Gottfried Keller, švicarski pisatelj. Rodil se je 18. 7. 1819.

dbah. 14 tramvajskih linij v skupni dolžini 106 km je vezalo oddaljene mestne četrti s središčem mesta. Železniške proge v mestu so bile obnovljene. Obnovljen je most Poniatowski preko Visle. Vse javne naprave za splošno korist funkcionirajo s polovico svoje proizvodnje zmogljivosti in preskrbujejo polmilijsko mesto z razsvetljavo, vodo, telefoni, kanalizacijo. Šolske zgradbe na površini 959.000 kvadratnih metrov so spet uporabne, tako osnovne, srednje tehnične in višje šole, kakor univerza, politehnika itd., ki jih obiskuje nad 6 tisoč učencev.

Obnovljene so bile mnoge bolnišnice in urejeni trije parki, predvsem Lazienki, park Ujazdowskega in Saški park. Obnovljena so bila skladišča in razprodajalnice za prehrano mesta. Obnovljenih je deset cerkva in več kapelic, pet gledališč in pet kinematografov.

Poljska prestolnica Varšava živi, čeprav naj bi je po nemških načrtih ne bilo več.

rekla nejevoljno. »Vse dneve leta okrog za vas, doma pa naj sama vse opravljam. In če se ji je kaj pripetilo? Ali se spodobi, da hodi mlado dekle tako pozno samo okrog? Treba bo...« Ni si upala dokončati stavka.

»Kaj bi se pripetilo,« jo je tolažil France. »Se je že kje zamudila. Ali pa ni hotela v takem dežju domov. Pa bo že prišla, morda jutri dopoldne, ko bo dan.«

Nagodeška je šla molče v kuhinjo. Fantje pa so se spravili na peč. Toplota je prijetno dela njihovim premraženim telesom. Od premočene obleke je izpuhtevala soparica, da je bila soba kmalu polna smrdljivih hlapov. Toda njih ni to niti malo motilo.

»Na peči se kmalu posušimo,« je dejal Tone.

»Da,« mu je kratko pritrtil Ivan. Nato pa so dolgo molčali.

Misli so jim obstale ob zadnjih Francetovih besedah: Morda pride jutri, ko bo že dan. »Da bi vsaj prišla šele jutri,« se jim je porajalo v duši. Še France, ki je med potjo ves čas priganjal k hitrejši hoji, da bi jo čimprej videl, si je želel, da bi prišla šele jutri. Oplazile so jih Nagodeškine besede, ko jim je rekla, da je šla Anica na Vrhniko, ker je zvedela, da je prišlo tja polno Italijanov. V odredu so že pred nekaj dnevi zvedeli, da se Italijani in beli pripravljajo na veliko

ofenzivo proti partizanom. Zato jih je komandant poslal, da bi po možnosti zvedeli, kdaj se bo ofenziva začela. Mračilo se je, ko so zapuščali taborišče, in burja jim je že takrat metala dež v obraz. Najrajši bi se bili zavlekli pod šotore in se zavili v odeje, zakaj v deževni noči in ko sili burja skozi obleko, ni prijetno iti v patrolo. Toda nekdo je moral iti. Tolažili so se z mislijo, da se bodo posušili na topli peči, da se bodo napili vročega mleka in najedli žgancev, da se bodo zarili čez dan v seno in da se bodo vrnili v taborišče šele naslednjo noč. Dež jih je kmalu premočil do kože, zato so hiteli, kar se je dalo. Utrujenost jim je začela zadrževati korak in kadar so šli čez njive, so mukoma dvigali težke čevlje, na katerih se je nabirala debela plast masne zemlje.

»Jutri se spočijemo v senu,« se jim je zdaj pa zdaj porajalo v mislih in takoj se jim je zdelo, da so jim noge lažje. V duhu so gledali nizko, razsvetljeno izbo, kjer od vsake stene diha toplota in domačnost. Če si dneve in dneve v gozdu, kjer vse diši po trohobi in vlagi, si včasih tako zaželi toplih, nizkih izb, kjer ni blata, ni roseče megle in ne slane. »Jutri se odpočijemo,« so se smehljali sami vase in bilo jim je skoraj prav, da dežuje in da tuli mrzla burja, zakaj v dežju, ko enakomerno kaplja na opeko, je najbolj prijetno počivati. Za-

rijejo se globoko v seno, da jim burja ne bo mogla do živga in samo glavo bodo imeli na prostem. Prisuškovali bodo deževnim kapljam in se ozirali po debelih zaprašenih tramih, od katerih vise suhe pajčevine kakor umazane, raztrgane krpe. Maček je predel zraven njih, kdaj pa kdaj bo prišla Anica, sedla zraven njih in jim pripovedovala novice. Zunaj bo megleno, od drevja in grmovja se bodo vsipale debele kaplje.

Tako so v duhu gledali jutrišnji dan. Zato so jih Nagodeškine besede o Italijanih težko oplazile, zakaj to je pomenilo, da bodo najbrže še nocoj morali nazaj v gozd, ne bodo se mogli posušiti in se odpočiti. Zopet jim bo veter zaganjal dež v obraz, zopet se jim bo nabirala na podplate masna ilovica in ko bodo prišli nazaj v taborišče, bodo imeli komaj kak dve uri časa, da ležejo pod šotor na mokro praprot, obleka pa se bo sušila kar na njih, ko bodo pokriti z odejo. Komaj se malo ogrejejo, pa bodo že morali na položaje, v blatne jame, ki so jih skopali pred nekaj tedni in v katerih se je zaradi dežja gotovo že nabralo mnogo vode. Zabeležilo jih je ob tej sliki, zato so si tako zaželeli, da bi se Anica vrnila šele jutri, da bi le mogli za en dan v seno, da bi se vsaj za en dan umaknili vlagi in blatu.

Molče so strmeli predse. Tone je zrl v strop, ki je bil nizek, zakajen in se je

prav zaradi tega zdela soba še bolj topla. Preko vsega stropa je bil debel tram in zdelo se je, kakor da bi ves strop ležal na njem. Zaradi tega trama je bila videti soba še bolj nizka, človek se je pod njim nehotе sklonil, ker se mu je zdelo, da se bo z glavo zadel obenj, čeprav bi ga dosegel komaj s stegnjenim roko. Od trama so šle Tonetu oči na zakajena, zrezljana vrata in na staro stensko uro, ki je tiktakala tamkaj že kdo ve koliko let. In nato so mu oči prebegnile v kot, kjer je stala miza in ob obeh stenah klopi z zrezljanimi srci. Ko si je tako pasel oči, se mu je nehotе zbuvalo v srcu: Ko bi mogel ostati tu vsaj nekaj dni.

Svetilka je sobo le medlo razsvetljevala, zato jih je še bolj prijemale, da bi zaspali. Stegovali so se po topli peči in v srcu se jim je oglašalo: Kar ostali bi. Tako prijetno je v tej na pol razsvetljeni nizki izbi. Zunaj pa je dež in tuli veter.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik, odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitzl, Wien XVI, Ottakringergasse 83. — Glavni urednik: dr. Franci Zwitter. — Uredništvo in uprava: Wien IV, Waaggasse 6/II. Telefon B 21-5-50. — Poddružnica uprave: Celovec (Klagenfurt), Volkermärkerstrasse 21/I. — Tiska: „Globus“, Zeitungs-Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3-5.